

PSYCHOLOGISCH PROFILEREN

Een kwalitatief onderzoek naar daders die hun slachtoffers mutileren

&

Understanding does not cure evil, but it is a definite help, inasmuch as one can cope with a comprehensible darkness.

- Carl Gustav Jung

C.G. Jung

AUTEUR

Amy van Buren
Toegepaste Psychologie
HBO Drechtsteden

BEOORDELING

A. de Raad
R. Heerink

Voorwoord

Dit adviesrapport: 'psychologische profilering van daders die hun slachtoffer mutileren' is opgesteld voor International Anti Crime Academy en Bureau van Meerbeeck ter afronding van de studie Toegepaste Psychologie aan HBO Drechtsteden.

Speciale dank aan alle betrokken organisatieleden van International Anti Crime Academy (IACA), voor het bieden van een zeer aangename werkomgeving en voor het bieden van een buitengewoon interessant onderzoeksvraagstuk dat samen met Kurt Wertelaers (Bureau van Meerbeeck) en Manou (IACA) verder is uitgewerkt. Ook ben ik dankbaar voor alle leerervaringen die ik aangereikt heb gekregen door kennis en ervaringen die gedeeld zijn zowel binnen als buiten de opleidingen die IACA aanbiedt.

In het bijzonder wil ik Manou en Kurt bedanken voor de fijne begeleiding gedurende het onderzoeksproces en de totstandkoming van dit eindproduct. Vanaf de eerste kennismaking kon ik met al mijn vragen bij jullie terecht en dachten jullie altijd direct mee voor alternatieven, verbeteringen en oplossingen.

Naast International Anti Crime Academy en Bureau van Meerbeeck wil ik uiteraard alle betrokken docenten van HBO Drechtsteden bedanken voor de leerzame jaren en aangereikte kennis die in het onderzoek van pas is gekomen. Met in het bijzonder Arnold en Rinze voor de begeleiding tijdens het onderzoeksproces. Ook bij jullie kon ik met al mijn vragen terecht en kreeg ik waardevolle feedback tijdens de lessen.

Ter afsluiting wil ik alle respondenten bedanken voor hun deelname aan de interviews. Naast waardevolle input heb ik met genoeg de gesprekken gevoerd. Ook dit was een bijzonder leerzame ervaring.

Amy van Buren

Heerjansdam, 14 mei 2022

SAMENVATTING

Er zijn verschillende gevalstudies uitgevoerd naar moordzaken waarin sprake is van mutilatie. Minder bekend zijn onderzoeken die uitspraken doen over een grotere groep daders die slachtoffers mutileren. Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te verkrijgen in het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *“Welke dimensies van psychologische profilering hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?”*

Onder mutilatie wordt in dit onderzoek het met opzet snijden in of verwijderen van lichaamsdelen verstaan. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is allereerst een lijst van 84 moordzaken in de periode tussen 1980 en 2020 samengesteld, waarvan twintig moordzaken zijn uitgelicht en onderzocht door middel van een inhoudsanalyse. De gegevens zijn in kaart gebracht met behulp van vier verschillende dimensies van psychologisch profileren uit de vragenlijst van Kocsis, Irwin, Hayes, & Nunn (2000). Vervolgens zijn verdiepende vragen gesteld aan vijf experts door middel van semigestructureerde interviews.

Uit de inhoudsanalyse blijkt dat gegevens uiteenlopen tussen daders uit moordzaken waarin sprake is van één slachtoffer (enkelvoudig) en daders uit moordzaken waarin sprake is van meer dan één slachtoffer (meervoudig). Uit de interviews blijkt dat er daarnaast ook verschillen zijn in mutilatiemotieven: logistieke motieven en psychologische motieven. Op basis van deze twee bevindingen zijn twee daderprofielen opgesteld.

Eventueel vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op een uitgebreide inhoudsanalyse naar de ontbrekende gegevens met betrekking tot de opgestelde lijst van mutilatiemoordzaken (1980 tot heden) om de representativiteit te vergroten.

ABSTRACT

Several case studies have been conducted about murder cases involving mutilation. Studies that make statements about a larger group of perpetrators who mutilate their victim are less well-known. The aim of this research is to gain more insight into the psychological profile of individuals who have committed murder and mutilated their victim. For this purpose, the following research question has been formulated: *“What dimensions of psychological profiling relate to the psychological profile of persons who have committed a murder and mutilated the victim?”*

In this study mutilation is defined as the deliberate cutting or removal of body parts. To answer the research question, a list of 84 murder cases in the period between 1980 and 2020 was first derived, from which twenty murder cases were highlighted and investigated by means of a content analysis. The data was mapped using four different dimensions of psychological profiling from the questionnaire by Kocsis, Irwin, Hayes, & Nunn (2000). In-depth questions were then submitted to five experts by means of semi-structured interviews.

The content analysis showed that data on dimensions differs between perpetrators in murder cases in which there is one victim (single) and perpetrators in murder cases in which there is more than one victim (multiple). Moreover, the interviews show that there are also differences in mutilation motives: logistic motives and psychological motives. Based on these two findings, two offender profiles have been drawn up.

Possible follow-up research could focus on an extensive content analysis of the missing data regarding the compiled list of mutilation murders (1980 to the present), to increase its representativeness.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	3
ABSTRACT	3
INLEIDING	6
AANLEIDING	6
PROBLEEMSCHETS	6
RELEVANTIE	7
THEORETISCH KADER	8
ACHTERGRONDINFORMATIE	8
PROFILERING CONCEPTEN	8
PSYCHOLOGISCH PROFILEREN	10
<i>Variabele 1: Fysieke karakteristieken</i>	10
<i>Variabele 2: Cognitieve processen</i>	10
<i>Variabele 3: Misdaadgedragingen</i>	13
<i>Variabele 4: Sociale geschiedenis en gebruiken</i>	14
ONDERZOEKSVRAAG	15
METHODEN VAN ONDERZOEK	16
RESULTATEN	19
INHOUDSANALYSE	19
INTERVIEWS	24
CONCLUSIE EN DISCUSSIE	28
ADVIESRAPPORT	31
AANBEVELING	34
LITERATUURLIJST	35
EXTERNE BRONNEN: INHOUDSANALYSE	37
BIJLAGEN	43
BIJLAGE 1 DATAVERZAMELING INHOUDSANALYSE	43
BIJLAGE 2 INHOUDSANALYSE TOPICS VRAGENLIJST	45
BIJLAGE 3 INTERVIEWVRAGEN	47

INLEIDING

Het is woensdag 6 juli 1994. Wanneer een vakantieganger nabij Camping de Zwinhoeve aan het wandelen is, stuit hij op een opmerkelijke vondst. Het gaat om een aantal lichaamsdelen van een jonge vrouw die in stukken werd gehakt. Het profiel van het slachtoffer blijft bij deze beknopte beschrijving. Vanwege de locatie van het Zeeuwse plaatsje, Retranchement waar de lichaamsdelen zijn gevonden en vanwege de nabijheid met België, wordt ook de Belgische politie betrokken in het onderzoek. Tot vandaag blijft de identiteit van het slachtoffer nog altijd onbekend en ontbreekt ieder spoor naar de dader. De vrouw werd daaropvolgend als ‘onbekend’ in de buurt begraven (Trouw, 1994; Reformatorisch Dagblad, 1994; Slot, 2017). De zaak, onopgelost, wordt een cold case.

AANLEIDING

International Anti Crime Academy (IACA) gevestigd in Gilze-Rijen is sinds 2013 de nummer één op het gebied van criminaliteitsbestrijding, (digitaal) onderzoek en opsporing. Bureau Van Meerbeeck is een internationaal onderzoekscollectief dat cold cases in binnen- en buitenland behandelt. Beide organisaties werken nauw samen op het gebied van cold cases. Volgens Politie.nl (2020) telt Nederland ruim 1700 cold cases. Het gaat om “een onopgelost levensdelict (moord of doodslag) of een zeer ernstig delict waarop een minimale gevangenisstraf van 12 jaar is gesteld” (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2020, par. 1). Om criminaliteit te bestrijden is in de eerste plaats specifieke kennis vereist. Het identificeren van redengevende factoren zou kunnen leiden tot een beter begrip en uitkomst voor deze doelstelling. Eerder onderzoek uitgevoerd door Aarten, Schönberger, & Liem (2019) richtte zich op het in kaart brengen van moordtrends en heeft geleid tot verschillende gegevens met betrekking tot moordzaken in het algemeen van de afgelopen vijftientig jaar in Nederland.

PROBLEMSCHETS

Moordzaken ¹ waarbij sprake is van verminking van lijken komen niet vaak voor. Duitse bronnen melden één zo'n omstandigheid per 500 autopsies van slachtoffers (Dogan, Demirci, Deniz & Erkol, 2010). Ook is kennis betreffende deze zaken beperkt. Er zijn verschillende gevalstudies uitgevoerd naar het in stukken verdelen (hierna *mutileren* genoemd) van een lijk (Park, 1995; Konopka, Bolechala, & Strona, 2006; Ngongang, Bigot, Nseme, Soumah & Sando, 2021). Minder bekend zijn onderzoeken die uitspraken doen over een grotere groep personen die op eenzelfde wijze handelen. Konopka et al. (2007) vermeldt dat moorden die eindigen met het verminken van het slachtoffer meestal worden gepleegd door een persoon die dicht bij het slachtoffer staat, of op zijn minst bekend is met het slachtoffer en dat het verminken bijna altijd wordt uitgevoerd op de plaats van de moord, meestal in de plaats waar de dader ² woont. In een onderzoek uitgevoerd in Canada en Engeland worden deze specifieke moorden in verband gebracht met schizofrenie. Andere verklaringen die worden gegeven zijn: het vergemakkelijken van het laten verdwijnen van het lichaam, het verbergen van de sporen van het misdrijf en om identificatie te belemmeren (defensieve verminking), agressie tegen

---

¹ Voor de leesbaarheid wordt ‘moord’ gebruikt als overkoepelende term voor zowel moord als doodslag.

² Ditzelfde geldt voor ‘dader’ als overkoepelende term voor zowel daders als verdachten.

het slachtoffer, uitgedrukt na het overlijden van het individu (agressieve verminking), verminking die gepaard gaat met lustmoorden of necrosadistische moorden (offensieve verminking) en verminking als een overwinning of een fetisj (necromanische verminking) (Dogan et al., 2010).

De wens om deze wijze van handelen beter te begrijpen is veelzijdig. Ten eerste is er de wens vanuit de samenleving om psychische inzicht en controle over deze gruwelijke daden te verkrijgen om onszelf te beschermen tegen de angst en pijn die ermee gepaard gaat. Daarnaast kan het identificeren van de factoren die verband houden met het psychologisch profiel helpen om daders sneller te arresteren en zo meer of seriedelicten te voorkomen. Meer inzicht hierin zou dus op grote schaal kunnen leiden tot meer beweging in vastgelopen zaken en minder onzekerheid voor nabestaanden en zou een bijdrage kunnen leveren aan de openbare veiligheid. Hoewel het motief niet nodig is om een moord te vervolgen, is het essentieel om een theorie aan het misdrijf te verenigen, wat uiteindelijk zou kunnen bijdragen aan het op lange termijn veroordelen van daders uit soortgelijke zaken (Drake, 2017).

RELEVANTIE

Psychologisch profileren kan het aantal potentiële verdachten reduceren en kan bijdragen aan het identificeren van de dader (Kocsis, Irwin, Hayes, & Nunn, 2000). De verwachting is dat mutilatie ook betrekking heeft op een aantal cold cases. Om een dader te kunnen veroordelen wordt de vraag gesteld welke (psychologische) factoren van een verdachte of dader de betrokken organisaties kan leren over het psychologisch profiel van daders uit moordzaken met betrekking tot mutilatie. Gekeken wordt bijvoorbeeld naar al dan niet overeenkomende zaakkenmerken met betrekking tot de profileringsdimensies: *Fysieke kenmerken* (zoals geslacht, leeftijd), *cognitieve processen* (zoals psychopathologie, voorafgaande gewelddadige fantasieën, reflectie delict), *misdadgedragingen* (zoals motief, methode, aanpassingen aan plaats delict) en *sociale geschiedenis en gebruiken* (zoals werkverleden, romantische en vriendschappelijke relaties) gebaseerd op de Offender Characteristics Questionnaire van Kocsis et al. (2000).

Het doel van het onderzoek is om meer inzicht te verkrijgen in het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren. Het onderzoek zal worden uitgevoerd door middel van het bestuderen van moordzaken waarbij sprake is van mutilatie van slachtoffers en zal worden uitgewerkt in samenwerking met verschillende (psychologische, forensische en criminologische) deskundigen om verdiepende data te verzamelen met betrekking tot het psychologisch profiel. Onderzoek naar het psychologisch profiel van daders uit deze specifieke moorden zal leiden tot een adviesrapport waarmee op een meer gerichte manier gezocht kan worden naar een dader. Daarnaast biedt kennis over het psychologisch profiel mogelijk een relevante meerwaarde op de opleidingen die IACA aanbiedt.

THEORETISCH KADER

ACHTERGRONDINFORMATIE

Zaakkarakteristieken van alle moorden in Nederland in de periode 1992 – 2016

Onderzoek uitgevoerd door Aarten, Schönberger, & Liem (2019) heeft geleid tot verschillende gegevens met betrekking tot moordzaken van de afgelopen vijftientig jaar in Nederland. Uit het onderzoek blijkt een aantal van 4.845 moordzaken dat tussen 1 januari 1992 en 31 december 2016 heeft plaatsgevonden met een ophelderingspercentage van 84 procent, gemeten vanaf 1997. Bij 71,4 procent van de zaken was er sprake van één dader en één slachtoffer. In 22,6 procent van de zaken was er sprake van meerdere daders en één slachtoffer. Het onderzoek bevestigt het gebrek aan onderzoeksresultaten naar de relatie tussen geslacht, leeftijd en type moord. Toekomstig onderzoek hiernaar wordt aangeraden (Aarten et al., 2019).

PROFILERING CONCEPTEN

Psychologische profilering werd voor het eerst gebruikt door de Federal Bureau of Investigation (FBI) in 1971. Sindsdien zijn de meeste professionele criminele persoonlijkheidsprofilers opgeleid bij de Behavioural Science Unit van de FBI in Quantico, Virginia. Een psychologisch profiel vestigt de aandacht op personen met persoonlijkheidskenmerken die parallel lopen met kenmerken van anderen die zeer vergelijkbare overtredingen hebben begaan. Voor elk misdrijf waarbij er enige indicatie is van psychische disfunctie kan een profiel worden opgesteld (Pinizzotto & Finkel, 1990).

Het WAT-naar-WAAROM-naar-WIE-model

Psychologisch profileren maakt het mogelijk om het aantal potentiële verdachten te reduceren en kan bijdragen aan het identificeren van de dader (Kocsis et al., 2000). De FBI hanteert het WAT-naar-WAAROM-naar-WIE-model. De aanname van deze wijze van profilering is dat als het WAT en het WAAROM van het misdrijf kan worden vastgesteld, het WIE hierop volgt (Pinizzotto & Finkel, 1990).

De factoren die vaak worden beoordeeld en beschreven in een psychologisch profiel van een dader zijn: geslacht en leeftijdsgroep; burgerlijke staat; opleidingsniveau; algemene werkgelegenheid; reactie op politieverhoor; mate van seksuele rijpheid; of het individu opnieuw zou kunnen toeslaan; de mogelijkheid dat hij in het verleden een soortgelijk strafbaar feit heeft gepleegd; en of hij mogelijk een strafblad heeft. Zodra deze factoren zijn verzameld (aangeduid als het " WAT " van het misdrijf), probeert de profiler het " WAAROM " van het misdrijf te bepalen, wat de motivatie inhoudt om een dergelijke misdaad te plegen (Pinizzotto & Finkel, 1990).

Volgens Pinizzotto & Finkel (1990) is de misdaad een weerspiegeling van de dader. Zij maken hierin onderscheid tussen de 'modus operandi' en 'de handtekening' die zaken aan elkaar kunnen linken.

Modus operandi

Pinizzotto & Finkel (1990) beschrijven de Modus Operandi als dat gedrag dat nodig is om een misdrijf met succes te plegen en voegen daar nog aan toe dat het om "aangeleerd gedrag" gaat. Dit omvat daarnaast, dynamische veranderingen, ervaringen, educatie en leeftijd. De gedragingen die aan het succes bijdragen zijn door interventies te verrichten in de bescherming van de identiteit, de ontsnapping en door te leren van gemaakte fouten.

De handtekening

De handtekening van de dader verschilt van de modus operandi doordat dit het gedrag omvat wat niet nodig is om het misdrijf met succes te plegen. De "handtekening" is het "visitekaartje" van de dader en omvat de introductie van de persoonlijkheid van de dader in het begaan van het misdrijf, ongebruikelijke gedragskenmerken, unieke daad of ritueel, repetitief gedrag en verbale en non-verbale uitingen. Tevens valt verminking ook onder de handtekening (Pinizzotto & Finkel, 1990). De term 'ritueel' komt ook voor in de opvattingen van FBI-agenten. Enkel het doden van een slachtoffer is voor veel daders niet genoeg. Om hun verlangens te vervullen, voeren zij aanvullende activiteiten uit die deel uitmaken van het ritueel. Wanneer criminelen de rituelen uitvoeren, laten ze hun "handtekeningen" achter op de plaats delict. Het concept van activiteiten die verder gaan dan wat nodig is om een misdrijf te plegen, is een van de basistheorieën van criminele profilering in het algemeen. Het wordt vaak toegeschreven aan een kenmerk van uniciteit en wordt gezien als de basis voor de individuele identificatie van een dader (Olszak-Haußler, 2019).

Dimensies van psychologische profilering

Uit onderzoek uitgevoerd door Kocsis et al. (2000) naar het psychologisch profileren van moordenaars door verschillende expertisegroepen blijkt dat de prestaties van psychologen in sommige opzichten beter zijn dan die van politie en paranormaal begaafden. Dit impliceert dat een goed ontwikkeld inzicht in menselijk gedrag relatief relevant zou kunnen zijn voor psychologische profilering. Het onderzoek onderscheidt vier verschillende dimensies voor psychologische profilering: fysieke karakteristieken (zoals geslacht, leeftijd, lengte), cognitieve processen (zoals mate van planning, voorafgaande gewelddadige fantasieën, reflectie naderhand) misdaadgedragingen (zoals bescherming van de eigen identiteit voor het slachtoffer, aanpassingen aan plaats delict) en sociale geschiedenis en gebruiken (zoals burgerlijke staat, romantische en vriendschappelijke relaties en bouwjaar en model auto) en werd gemeten aan de hand van de Offender Characteristics Questionnaire.

PSYCHOLOGISCH PROFILEREN

Operationalisatie van onderzoeksvariabelen

VARIABELE 1: FYSIEKE KARAKTERISTIEKEN

Leeftijd en geslacht

Aan de hand van de leeftijd-criminaliteitscurve kan het gemiddelde criminaliteitspatroon in de populatie worden aangegeven. Volgens deze curve neemt crimineel gedrag tijdens de adolescentie toe, bereikt een piek in de late adolescentie tot jonge volwassenheid, en stopt vervolgens in de volwassenheid. Mannen en vrouwen vertonen daarnaast uiteenlopende patronen van delicten gedurende de levensloop. Deze verschillende patronen van delicten zijn in verband gebracht met verschillende uitkomsten tijdens de volwassenheid. Personen die bijvoorbeeld chronische of aanhoudende misdrijven vertonen, hebben vaker een slechtere geestelijke en/of lichamelijke gezondheid en ervaren vaker economische problemen dan de andere groepen. Daarnaast geldt dat bij de meeste jeugdige delinquenten het crimineel gedrag stopt als ze overgaan van adolescentie naar volwassenheid. Voor een kleine minderheid van de jongeren houdt dit misdadige gedrag aan tot in de volwassenheid (Cauffman, Monahan & Thomas, 2015).

VARIABELE 2: COGNITIEVE PROCESSEN

Psychopathologische persoonlijkheidskenmerken

Uit het onderzoek van Aarten et al. (2019) in Nederland blijkt dat een klein aantal (3,5 procent) van de onderzochte moorden werd gepleegd door een persoon met een psychische stoornis en in 1,8 procent van de onderzochte moorden was er sprake van lustmoord (Aarten et al., 2019).

Volgens Beck, Davis en Freeman (2015) hebben personen die van moord worden beschuldigd een vroege geschiedenis van gedragsstoornissen en een buitengewoon onverantwoordelijk en sociaal bedreigend patroon van gedragsuitingen, zoals criminele handelingen die anderen en hun bezittingen bedreigen of beschadigen. Babiak, Hare, & McLaren (2007) beschrijven verschillende psychopathologische kenmerken betrokken bij criminaliteit, zoals: gladheid/oppervlakkige charme, grandioos gevoel van eigen waarde, behoefte aan stimulatie/neiging tot verveling, herhaaldelijk liegen, manipulatie, gebrek aan schuldgevoel, oppervlakkige of afwezige emoties, gebrek aan empathie, parasitaire levensstijl, lage gedragscontrole, promiscue seksueel gedrag, vroege gedragsproblemen, gebrek aan realistische lange termijndoelen, impulsiviteit, onverantwoordelijkheid en criminele veelzijdigheid. Daarnaast verklaart Delcea (2020) dat individuen met sociale afwijkingen afhankelijk van de relatie met zichzelf en met anderen, agressief en antisociaal gedrag kunnen ontwikkelen. Dit vergroot de kans dat zij criminelen worden en hun psychopathologische gedrag rationaliseren.

Het onderzoek van Delcea (2020) biedt een overzicht van een samengesteld profiel op basis van de (psychopathologische) eigenschappen van een crimineel die wordt weergegeven in tabel 1 (p.5). Gebaseerd op het profiel van criminelen met psychopathologische kenmerken beschrijven Babiak et al. (2007) de verschillende stadia waarop dit type te werk gaat. De besluitvorming tot moord begint met het bestuderen van kwetsbaarheden van het slachtoffer om hem of haar vervolgens te verleiden tot verschillende uitdagingen en daaropvolgend te vermoorden.

TABEL 1 PSYCHOPATHOLOGISCHE KENMERKEN IN RELATIE TOT MOORD

	Existential purpose		Reproduction strategy		
	Developing life quality	Life conservation	Reproductive propagation	Reproductive care	
Deficiency Misbalance conflict	Pleasure – pain		Self/Other		
	Pleasure (reduced) Pain (reduced or great)	Pleasure – pain inversion	Self (low) Other (high)	Self (high) Other (low)	Self – other inversion
Adaptation modality	Personality disorders				
Passive: Accommodation	Schizoid	Masochist	Dependent	Narcissist	Compulsive
Active: Modification	Avoidant	Sadistic	Histrionic	Antisocial	Negativist
Structural pathology	Schizotypal	Borderline	Paranoid		

Noot. Overgenomen uit “Psychopathological Personality Traits and Decision Making in the Act of Murder”, C. Delcea, 2020, *Int J Ment Health Psychiatry*, 3 (1) P. 5 (doi: 10.4172/2471, 4372, 2).

Overtuigingen

Onder cognitieve schema's worden de overtuigingen van criminelen verstaan die asociaal gedrag bevorderen. De psychopathologische werkstrategieën/coping-mechanismen van een persoon met een crimineel verleden zijn volgens Beck et al. (2015): aanvallen, beroven, manipuleren, anderen openlijk strippen en bedriegen. De belangrijkste emoties van een crimineel zijn woede en een gevoel van grootsheid en macht. Daarnaast richtten Delcea & Enache zich in 2017 op onaangepaste cognitieve schema's. Uit het onderzoek blijkt dat personen die een moord hebben gepleegd hoog scoren op de denkschema's Verlating/instabiliteit (AB) en Emotionele deprivatie (ED) en laag scoren op de schema's: Negativiteit/passiviteit (NP), Onrealistische normen/overmatig kritisch (VS) en Straf (PU) in vergelijking met personen die geen moord hebben gepleegd.

In tabel 2 (Delcea, 2020, p.6) worden verschillende persoonlijkheidskenmerken van criminelen en hun perceptie in relatie tot zichzelf beschreven. Hierin is te zien dat criminelen zichzelf beschouwen als eenzaam, autonoom en sterk vanwege hun verwrongen perceptie van de samenleving die hen schade toewent, of door de overtuiging slachtoffer te zijn van de samenleving. Anderen zien zichzelf eerder als roofdieren in een wereld waarin 'honden elkaar opeten' en waar het overtreden van normen en waarden normaal en zelfs wenselijk is. Daarbij zien personen die van moord worden beschuldigd hun relatie met anderen als gebaseerd op uitbuiting, waarbij sommige individuen worden gezien als machteloos en kwetsbaar en hun status als 'prooi' verdienen Delcea (2020).

TABEL 2 PSYCHOPATHOLOGISCHE PERSOONLIJKHEIDSKENMERKEN VAN CRIMINELEN

SELF	OTHERS	COGNITIVE SCHEMAS	COPING
Lonely	Vulnerable	“I have the right to break the rules”	Attack
Autonomous	Exploratory	“the others are suckers and weak”	Steal, manipulate
Strong		“I am better than the others”	Cheat

Noot. Overgenomen uit “Psychopathological Personality Traits and Decision Making in the Act of Murder”, C. Delcea, 2020, *Int J Ment Health Psychiatry*, 3 (1) P. 6 (doi: 10.4172/2471, 4372, 2).

Fantasieën

Uit het onderzoek van MacCulloch, Snowden, Wood, & Mills (1983) kan een verband opgemaakt worden tussen afwijkende fantasieën en het plegen van ernstige strafbare feiten (meestal van seksuele aard). Proefpersonen uit het onderzoek die zich schuldig maakten aan seksueel sadisme, beschreven hoe de inhoud van hun fantasieën vaak werd uitgebreid om opwinding en plezier te behouden en hoe zij deze vervolgens in praktijk brachten. Kenmerkend aan deze groep is het dwangmatige gedrag en de schijnbare behoefte aan controle.

Wat de groep daarnaast verenigt zijn de ervaringen tijdens de kindertijd, waarbij sommige personen waren afgeluisterd of vastgebonden. Ook belangrijke seksuele ervaringen deden zich voor tijdens de adolescentie die van betekenis waren voor de proefpersonen en resulteerden in verschillende mate van psychogene ontwikkelingen. Daarnaast hadden zij problemen in sociale relaties die zich ontwikkelde na de puberteit tot een relatieprobleem en uitte zich door een onvermogen van een passende benadering op seksueel gebied. De ervaring van falen in de sociale/seksuele benadering is mogelijk medeverantwoordelijk geweest voor de ontwikkeling van een gevoel van ontoereikendheid en gebrek aan assertiviteit die tot uiting kwam in alle sadisten in de onderzochte groep. Dit onvermogen om gebeurtenissen in de echte wereld te controleren was het meest verklaarbaar op het gebied van seksuele relaties en zou een verklaring kunnen bieden voor het ontstaan van fantasiepatronen, waarin de patiënt zijn innerlijke wereld kan controleren en op die manier het succes wordt dat hij graag in de echte wereld zou willen zijn (MacCulloch et al., 1983).

VARIABELE 3: MISDAADGEDRAGINGEN

Uit moordzaakgegevens in Nederland blijkt dat de wijze waarop slachtoffers zijn vermoord bij 35,1 procent van de onderzochte zaken door middel van een vuurwapen, 34,6 procent door een steekwapen, 12 procent door wurging en 6,7 procent door fysiek geweld is geweest. Daarnaast werd voor het doden van slachtoffers in 5,7 procent van de zaken gebruik gemaakt van gif, vuur een bom of een voertuig. De locatie van de moord werd in 74,9 procent van de zaken in stedelijke gebieden gepleegd, 51,4 procent in de privésfeer, 23,1 procent op openbare plaatsen zoals op wegen of vervoer en 5,4 procent in andere ruimtes zoals, restaurants, cafés, winkels en hotels en 5,4 procent in een recreatiegebied, bos of park (Aarten et al., 2019).

Ressler & Burgess (1985) onderzochten 25 seriemoordenaars en 11 seksuele moordenaars die een enkele moord, dubbele moord of een spree-moord (meerdere locaties) hadden gepleegd. De moorden werden ingedeeld in twee categorieën: georganiseerd (24) en ongeorganiseerd (12), waarbij verschillen werden gevonden in de plaats delict en de achtergrond van de groepen.

Georganiseerd

Kenmerken van de georganiseerde moordenaar zijn onder andere een hoge geboortevolgorde (jongste in het gezin), inconsistente ouderlijke discipline, gemiddelde of bovengemiddelde intelligentie en slechte werkprestaties. Dit type dader is sociaal bedreven en woont meestal samen met een partner. Hij kan in een boze gemoedstoestand verkeren voorafgaand aan de moord en toegeven dat hij kalm en ontspannen was na het misdrijf. De plaats delict van de georganiseerde moordenaar vertoont een ordelijke indruk voor, tijdens en na het misdrijf. Het slachtoffer is vaak een vreemde en kan het doelwit zijn omdat hij of zij bepaalde kenmerken heeft of zich op een bepaalde locatie bevindt. Daarnaast komen obsessieve, dwangmatige trekken naar voren in het gedrag van de georganiseerde moordenaar en de patronen van de plaats delict (Ressler & Burgess, 1985).

Ongeorganiseerd

De ongeorganiseerde moordenaar daarentegen heeft waarschijnlijk een lage geboortevolgorde (eerstgeborene in het gezin), is onderworpen aan strenge ouderlijke discipline en heeft een onder gemiddelde intelligentie. Hij verkeert in een bedroefde en verwarde gemoedstoestand op het moment van de moord, is sociaal onbekwaam en seksueel incompetent. De plaats delict laat zien dat het misdrijf plotseling is gepleegd zonder vast plan van aanpak om opsporing af te schrikken. Typerend is ook de uitvoering van (seksueel) sadistische handelingen na de moord. Ongeorganiseerde moordenaars laten het slachtoffer meestal in dezelfde positie achter waarin hij of zij is vermoord en doen geen poging om het lichaam te verbergen (Ressler & Burgess, 1985). Daarnaast noemen Pinizzotto & Finkel (1990) in hun uitkomst- en procesonderzoek, nog andere kenmerken van de ongeorganiseerde moordenaar. Volgens hen depersonaliseert hij het slachtoffer meestal door gezichtsvernietiging of overkill-achtige wonden. Alle seksueel sadistische handelingen worden postmortaal uitgevoerd. Verminking van de geslachtsdelen, endeldarm, borsten van vrouwen, nek, keel en billen worden uitgevoerd omdat deze delen een sterke seksuele betekenis bevatten. Daarnaast kan er bewijs zijn van verwijdering van ingewanden, amputatie van ledematen en/of vampirisme.

VARIABELE 4: SOCIALE GESCHIEDENIS EN GEBRUIKEN

Volgens het onderzoek van Aarten et al. (2019) in Nederland, vindt 36,5 procent van de dodingen in de onderzochte periode in gezinsverband plaats, 26,6 procent als gevolg van ruzie, 10,2 procent in het criminele circuit en 7,7 procent als gevolg van beroving.

Omgevingsinvloeden

Kruttschnitt, Heath, & Ward (1986) onderzochten de relatie tussen gewelddadig crimineel gedrag en blootstelling aan huiselijk geweld, televisiegeweld, schoolprestaties, andere volwassen activiteiten en eerdere illegale handelingen. Factoren die bijdragen aan gewelddadig crimineel gedrag bij jongvolwassen mannen zijn: blootstelling aan gewelddadige ouderlijke rolmodellen, zwakke gehechtheid aan familie en onderwijs, slechte academische prestaties, het plegen van een ernstige initiële wetsovertreding en het oplopen van een ernstiger gevolg.

Onderzoek uitgevoerd door Farrington (2020) bevestigt de rol van ouders als voorspeller van delicten op latere leeftijd. Uit het onderzoek blijken verschillende risicofactoren in de kindertijd een criminele loopbaan te bevorderen, zoals harde discipline, slecht ouderlijk toezicht, een veroordeelde vader en ouderlijk conflict.

ONDERZOEKSVRAAG

Hoofdvraag: Welke dimensies van psychologische profilering hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?

De hoofdvraag zal beantwoord worden met behulp van de volgende deelvragen:

1. Welke fysieke karakteristieken van de dader of verdachte hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?
2. Welke cognitieve processen van de dader of verdachte hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?
3. Welke misdaadgedragingen van de dader of verdachte hebben betrekking op de het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?
4. Welke sociale geschiedenis en gebruiken van de dader of verdachte hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?

METHODEN VAN ONDERZOEK

Om te bepalen welke karakteristieken betrekking hebben op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren, is kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Door middel van het analyseren van kwalitatieve data is hieruit is op inductieve wijze een theorie over het psychologisch profiel gegenereerd. Hierbij is gebruik gemaakt van deskresearch voor het verzamelen van relevante literatuur. Opvallende bevindingen zijn aan de hand van field research, bestaande uit een inhoudsanalyse en expertinterviews, verder uitgewerkt en aangevuld.

Vooronderzoek

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende bronnen voor het verzamelen van alle moord- en doodslagzaken in de categorie mutilatie. Hieruit is een lijst van 84 moordzaken samengesteld met behulp van kennisgeving door organisatieleden van IACA en Bureau van Meerbeeck en respondent Carlo Schippers (FBI-profiler), binnenlandse en buitenlandse nieuwsartikelen (zoals Trouw.nl, AD.nl, bbc.co.uk, hln.be) en verschillende Moord- en doodslaglijsten, zoals gepubliceerd op de website misdaadjournalist.nl van H.J. Korterink (2014). Ter bevestiging van de samengestelde data is de lijst vergeleken en verder aangevuld door gegevens afkomstig van de Igarape Institute, Homicide Monitor (2022), die een gestandaardiseerd kader biedt voor landen en regio's om karakteristieken, patronen en trends van moorden te vergelijken van 2000 tot het laatst beschikbare jaar.

Kwalitatieve inhoudsanalyse

Door middel van het analyseren van de inhoud gepubliceerd op verschillende nieuwssites (zie externe bronnenlijst), zijn gegevens in kaart gebracht betreffende overeenkomende en contrasterende zaakkarakteristieken met betrekking tot de dimensies *fysieke karakteristieken* (zoals geslacht, leeftijd), *cognitieve processen* (zoals psychopathologie, voorafgaande gewelddadige fantasieën, reflectie delict), *misdaad gedragingen* (zoals motief, methode, aanpassingen aan plaats delict) en *sociale geschiedenis en gebruiken* (zoals werkverleden, romantische en vriendschappelijke relaties) gebaseerd op de Offender Characteristics Questionnaire van Kocsis et al. (2000). Het document die hiervoor is gebruikt is te vinden in bijlage 1. Ter indicatie voor de beantwoording hiervan is vooraf een document opgesteld (zie bijlage 2) dat als leidraad heeft gediend.

Gezien het gegeven dat specifieke moord- en doodslagen waarbij sprake is van mutilatie van het slachtoffer relatief weinig voorkomt, is tijdens het onderzoek gekeken naar zowel factoren van daders (schuldig, met veroordeling) als van verdachten (beschuldigd, zonder veroordeling) in 20 zaken waarin sprake is van het met opzet snijden in of verwijderen van lichaamsdelen (mutilatie) in de periode tussen 1980 en 2020 in Nederland en omliggende landen; België, Duitsland en Frankrijk.

Data-analyse

De inhoudsanalyse vond plaats door middel van het doorlopen van de stappen van Verhoeven (2018). Aan de hand van het selecteren en categoriseren van woorden en zinsdelen uit verschillende binnenlandse en buitenlandse digitale nieuwsartikelen, gericht op moordzaken waarin sprake is van mutilatie, kon inzicht worden verkregen in het psychologisch profiel van dit type dader. De gegevens werden beoordeeld met behulp van een vragenlijst (bijlage 2) en aan de hand van relevante uitspraken, met als voorbeeld bij het type moord: "Daarin wordt de dokter beschuldigd van het doden van een man om zijn zin in seks te bevredigen" (Bischoff, K. 2021) wat werd getypeerd als een seksuele moord. Vervolgens zijn deze gegevens uit nieuwsbronnen met elkaar vergeleken om uitspraken te doen over de vier dimensies voor het opstellen van een psychologisch profiel.

Expertinterviews

Ter innovatie en verdieping van het onderzoek, zijn de interviews semigestructureerd, afgenomen onder een heterogene groep van 5 experts op het gebied van criminologie, forensische wetenschap en psychologie, gelieerd aan daderprofilering. De topics die tijdens de interviews zijn besproken zijn opgesteld op basis van de Offender Characteristics Questionnaire van Kocsis et al. (2000) en bestaan uit: cognitieve processen, misdadgedragingen en sociale geschiedenis en gebruiken. Voor het volledige overzicht van de gestelde vragen zie bijlage 3.

De selectie van de experts is gebaseerd op basis van deskundigheid over het onderwerp 'moordzaken met betrekking tot mutilatie' en bestaat uit vijf personen (drie mannen en twee vrouwen). De expertisegebieden varieerden tussen 1 (gepensioneerd) gedragsdeskundig adviseur & enige Profiler in Nederland opgeleid door de FBI; 1 Forensisch Psychiater; 1 Dieptepsycholoog en 2 TBS/Reclasseringsmedewerkers. In totaal zijn 43 personen uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek, via LinkedIn, telefonisch en via de mail en zijn er twee oproepen geplaatst in besloten LinkedIn-groepen van enerzijds Sectie Forensische Psychologie NIP (1.774 leden) en anderzijds de Vlaamse Vereniging voor Criminologie, Strafrecht en Forensisch Welzijnswerk (631 leden). Bijlage 4 biedt een voorbeeld van de uitnodiging die is verstuurd. Vervolgens zijn de interviews online via Microsoft-teams afgenomen. De duur van de interviews varieerde tussen 30 min en 180 minuten.

Data-analyse

De interviews zijn getranscribeerd met behulp van het audio-opnamemateriaal en zijn doorlopen volgens de stappen van de thematische analyse zoals beschreven door Verhoeven (2018). De stappen zijn achtereenvolgens: verkennen van relevante tekstfragmenten (1); coderen door identificatie van sleutelbegrippen (2); het thematiseren door groepering van de codes (3); reviseren en verfijnen door herbeoordeling van de thema's (4); vaststellen en structureren door verbanden tussen en binnen thema's te leggen (5); en presenteren door middel van een codeerschema (6). Deze benadering maakt het mogelijk om patronen te ontdekken in de kwalitatieve data, die aan de hand van ordening en interpretatie antwoorden opleveren met betrekking tot de hoofdvraag (Verhoeven, 2018). Voor het analyseren van de interviews is gebruik gemaakt van het analyseprogramma ATLAS.ti Web (bijlage 5).

Betrouwbaarheid en validiteit

Het voordeel van de methode van de inhoudsanalyse is dat het flexibel is met betrekking tot tijd en locatie, dat er gedurende het analyseren van de gerichte dimensies geen sprake is van directe betrokkenheid met de respondenten en dat de resultaten niet worden beïnvloed door persoonlijke en fysieke aanwezigheid. Daarnaast is bij alle zaken eenzelfde wijze gehanteerd voor het verzamelen van de data. Aan de hand van de vooraf bepaalde factoren, gebaseerd op het gevalideerde meetinstrument Offender Characteristics Questionnaire van Kocsis et al. (2000) kon gericht worden gezocht naar relevante artikelen. Deze systematische benadering op basis van de vooropgestelde bestanden (bijlagen 1 en 2) is gehanteerd ter verhoging van de replicerbaarheid en de betrouwbaarheid. Daarnaast zijn de resultaten door een externe check uitgevoerd om overeenkomst te bereiken in de antwoorden.

De interviews zijn semigestructureerd afgenomen, waardoor steeds dezelfde dimensies als tijdens de inhoudsanalyse besproken zijn, met uitzondering van de dimensie: 'fysieke karakteristieken' die in de inhoudsanalyse werd gemeten. Doordat slechts een gedeelte van de vragen vooraf waren bepaald, was er tijdens de interviews nog ruimte voor het verkrijgen van persoonsspecifieke en verdiepende kennis. De mate van consistentie kon door de overeenstemming van de introductie en afsluiting in alle interviews worden verhoogd. Daarnaast was er sprake van een iteratief proces door het doorlopen van de terugkerende stappen uit de thematische analyse. Voor de betrouwbaarheid van de informatie, zijn voornamelijk open vragen gesteld en zijn de gegeven antwoorden per dimensie tijdens het interview geparafraseerd om overeenstemming te bereiken in de interpretatie van de antwoorden.

RESULTATEN

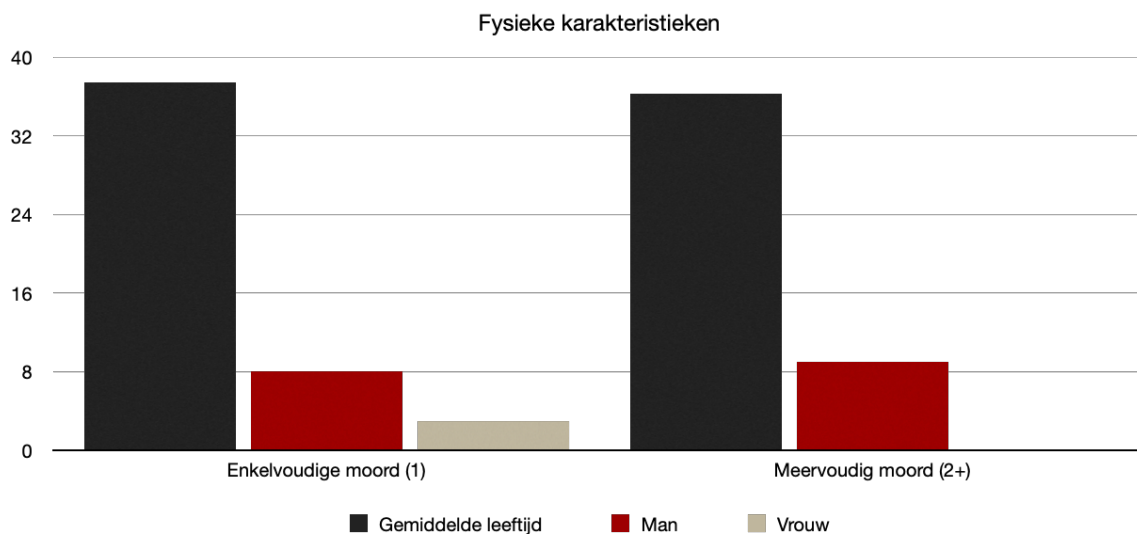
INHOUDSANALYSE

Het primaire doel van de inhoudsanalyse is om gegevens met betrekking tot het psychologisch profiel van daders die mutileren in kaart te brengen aan de hand van uitspraken uit verschillende internetartikelen. Om dit te meten is voor elke zaak afzonderlijk gekeken naar informatie van het delict en de dader met betrekking tot de vragenlijst van Kocsis et al. (2000).

Fysieke karakteristieken

In totaal zijn gegevens uit 20 zaken met betrekking tot mutilatie onderzocht, waarvan 11 zaken zich hebben afgespeeld in Nederland, 5 in Duitsland, 2 in België en 2 in Frankrijk. In figuur 1 is te zien dat in 17 zaken er sprake is van een man als dader en in 3 zaken is er spraken van een vrouw als dader. Het aantal zaken waarin sprake is van één doding is 11 (enkelvoudige moord) en van meer dan één doding 9 (meervoudige moord). De gemiddelde leeftijd van een dader die het slachtoffer mutileert is bij een enkelvoudige moord 37 jaar en bij een meervoudige moord 36 jaar.

FIGUUR 1 FYSIEKE KARAKTERISTIEKEN VAN DADERS UIT MOORDZAKEN MET BETREKKING TOT MUTILATIE

Tabel 1

	Gemiddelde leeftijd	Man	Vrouw	Totaal
Enkelvoudige moord (1)	37	8	3	
Meervoudig moord (2+)	36	9	0	

In tabel 3 worden de resultaten uit de overige drie dimensies van het psychologisch profiel weergegeven: cognitieve processen, misdaadgedragingen en sociale geschiedenis en gebruiken met betrekking tot de onderzochte moordzaken.

Cognitieve processen

In de meeste zaken (60 procent) zijn dader en slachtoffer bekenden van elkaar. Het voornaamste motief voor het plegen van een enkelvoudige moord is emotioneel (63,6 procent); dat wil zeggen uit frustratie, wraak, jaloezie en/of andere ruzies. Het voornaamste motief voor het plegen van een moord is bij de meervoudige moorden seksueel geweld of sadisme (66,7 procent). In 75 procent van de onderzochte zaken is er sprake van planning voor het begaan van de moord. Voor het merendeel van de meervoudige moordzaken is er sprake van zorgvuldige planning (77,8 procent). Het grootste aantal van de enkelvoudige moordzaken is tamelijk gepland (45,5 procent).

In ongeveer een derde van de zaken is er sprake van fantasieën over het begaan van de moord (35 procent). Dit komt het duidelijkst naar voren in de meervoudige moordzaken (66,7 procent), ten opzichte van de enkelvoudige moordzaken (9 procent). Het merendeel van de daders beweert niet schuldig te zijn aan de moord (55 procent) en de helft ervaart geen berouw (50 procent). Dit is het sterkst te zien bij de meervoudige moorden, waarin 88,9 procent van de daders geen schuld of berouw heeft ervaren. Persoonlijke kenmerken die het meest naar voren komen in de moordzaken zijn: teruggetrokkenheid (35 procent) en woede-uitbarstingen (15 procent). Bij 70 procent van de daders is er sprake van psychopathologie. Dit verschilt door voornamelijk sadistische kenmerken onder de meervoudige moordenaars (55,6 procent) en narcistische kenmerken onder de enkelvoudige moordenaars (27,3 procent).

Misdaadgedragingen

De benadering van het slachtoffer in de verschillende zaken verschilt tussen strijdlustig (45 procent), toediening van middelen zoals vergif of verdoving (20 procent) en onverwacht, zoals tijdens de slaap of van achteren (20 procent). In 75 procent van de zaken is sprake van geweld voor de moord. In de enkelvoudige moordzaken is dit voornamelijk uit woede (45,5 procent) en in de meervoudige moordzaken om het slachtoffer te zien lijden (44,4 procent). Na de moord worden, naast mutilatie, veranderingen aangebracht aan het slachtoffer door deze te verpakken (40 procent) in een (plastic)zak (35 procent) of in een tas of koffer (25 procent).

In 15 procent van de moordzaken heeft de dader zich na de moord voorgedaan als het slachtoffer (impersonatie). De plaats delict is in de meeste moordzaken een bekende plek van de dader, zoals in de woning van de dader (40 procent). Het verwijderen van sporen op de plaats delict bestaat voornamelijk uit het wissen van sporen door gebruik van een reinigingsmiddel (30 procent). De berging van het corpus voorafgaand aan mutilatie was in enkele gevallen in de woning (20 procent) en specifiek in de vriezer (15 procent) van de dader. Na mutilatie wordt het corpus gedumpt in wateren, zoals in een kanaal of gracht (55 procent).

Het merendeel van de moorden kan getypeerd worden als een seksuele moord (40 procent), 25 procent speelt zich af in de familiesfeer, in andere zaken is er sprake van een ruziemoord (20 procent), een psychische stoornis, zoals een psychotische beleving (20 procent) of van een moord in het criminele milieu (15 procent). De wijze waarop het slachtoffer is gedood is in de meeste zaken vanwege fysiek geweld (45 procent), waaronder wurging (25 procent). Onder de meervoudige moorden is dit 55,5 procent in de enkelvoudige moorden is dit minder (36,4 procent), waarbij er vaker sprake was van doding door een wapen (steekwapen 45,5 procent). Voor het mutileren is in het merendeel van de zaken gebruik gemaakt van een zaag (40

procent) of een mes (25 procent). Ook is dit soms specifiek in de badkamer gebruikt (20 procent).

Sociale geschiedenis en gebruiken

Het merendeel van de daders uit de zaken heeft een partner (gehad), waarbij in 50 procent van de zaken sprake is van een huwelijk in 25 procent van een feitelijke relatie. 20 procent van de daders heeft (voorbereidend) wetenschappelijk onderwijs gevolgd en 50 procent is werkzaam. Onder 30 procent van de daders heeft alcohol of drugs een rol gespeeld. De dader heeft in 60 procent van de zaken beschikking over een auto als middel om het slachtoffer te vervoeren. Het merendeel van de daders heeft te maken gehad met traumatische ervaringen, zoals mishandeling, verwaarlozing en/of afwijzing (55 procent) en heeft al eerder een delict gepleegd (60 procent).

TABEL 3 PSYCHOLOGISCH PROFIEL VAN DADERS UIT MOORDZAKEN MET BETREKKING TOT MUTILATIE

Dimensies	Enkelvoudig (1)	Meervoudig (2+)	Totaal
	11 zaken (55%)	9 zaken (45%)	20 zaken (100%)
Cognitieve processen			
<i>Relatie slachtoffer</i>	Wederzijdse kennis (81,8%)	Vreemde (prostituee) (66,7%)	Wederzijdse kennis (60%)
<i>Voornaamste motief</i>	Emotioneel frustratie/wraak/ jaloezie (63,6%)	Seksueel geweld/ sadisme (66,7%)	Emotioneel (50%), seksueel geweld/ sadisme
<i>Mate van planning</i>	Tamelijk gepland (45,5%)	Zorgvuldig gepland (77,8%)	Gepland (75%)
<i>Misdrijf fantasieën</i>	Gefantaseerd (9%)	Gefantaseerd (66,7%)	Gefantaseerd (35%)
<i>Reflectie misdaad</i>	Bekend schuld (36,4%) berouw (9,1%)	Geen schuld of berouw (88,9%)	Geen schuld (55%) geen berouw (50%)
<i>Persoonlijkheid</i>	Teruggetrokken (27,3%), egocentrisch (27,3%) humoristisch (18,3%)	Teruggetrokken (44,4%), heeft woede-uitbarstingen (33,3%), controlerend (22,2%)	Teruggetrokken (35%), heeft woede-uitbarstingen (15%)
<i>Psychopathologie</i>	Narcistische kenmerken (27,3%) Antisociale kenmerken (27,3%) psychotische kenmerken (18,2)	Sadistische kenmerken (55,6%), Antisociale kenmerken (44,4%) psychotische kenmerken (33,3%)	Sprake van psychopathologie (70%); - ASP (30%) seksuele, disfuncties (20%). - Narcisme (20%) - psychotische stoornis (20%) overig (10%)
Misdaadgedragingen			
<i>Benadering slachtoffer</i>	Strijdlustig (54,5%), middelen toediening (18,2%) onverwacht (18,2%)	Strijdlustig (44,4%), middelen toediening (22,2%), onverwacht (22,2%)	Strijdlustig (45%), middelen toediening (20%), onverwacht (20%)
<i>Geweld vooraf</i>	Woede/wraak (45,5%)	Slachtoffer zien lijden (44,4%)	Geweld vooraf (75%); - woede/wraak (35%) - slachtoffer zien lijden (20%) - controle/intimidatie (15%)
<i>Veranderingen slachtoffer</i>	(Plastic)zak (36,4%), Koffer/tas (27,3%), Impersonatie slachtoffer (18,2%)	(Plastic)zak (33,3%), Koffer/tas (22,2%)	Verpakt (40%). - plastic zak (35%) - koffer/tas (25%). - Impersonatie slachtoffer (15%)
<i>Veranderingen Plaats delict</i>	Uitwissen sporen (reinigingsmiddel) (36,4%)	Uitwissen sporen (reinigingsmiddel) (22,2%)	Uitwissen sporen (reinigingsmiddel) (30%)

<i>Plaats delict</i>	Woning dader (45,5%), woning slachtoffer (18,2%), openbare ruimte, (18,2%) externe gebouw dader (18,2%)	Woning dader (33,3%), openbare ruimte (22,2%), extern gebouw dader (22,2%)	Woning dader (40%), openbare ruimte (20%), extern gebouw dader (20%), woning slachtoffer (15%)
<i>Plaats berging</i>	Wateren (54,5%), Woning (36,4%; vriezer 27,3%), openbare weg (27,3%)	Wateren (66,7%), groenvoorziening (22,2%),	Wateren (55%) woning (25%; vriezer 15%) groenvoorziening (18,2%), openbare weg (18,2%)
<i>Type moord</i>	Familiemoord (26,4%), ruziemoord (27,3%), criminele milieu (27,3%)	Seksuele moord (66,7%), psychische stoornis (22,2%)	Seksuele moord (40%), familiemoord (25%), ruziemoord (20%), psychische stoornis (20%), criminele milieu (15%)
<i>Methode doding</i>	Steekwapen (45,5%), fysiek geweld (36,4%)	Fysiek geweld (55,5%; wurging 33,3%)	Fysiek geweld (45%; wurging 25%), steekwapen (25%), vuurwapen (10%)
<i>Methode/ plaats mutilatie</i>	Zaag (54,5%), mes (18,2%) in de badkamer 27,3%)	Mes (33,3%) zaag (22,2%)	Zaag (40%), mes (25%) in de badkamer (20%)
Sociale geschiedenis en gebruiken			
<i>Burgerlijke staat</i>	Getrouwd (geweest) (63,6%), feitelijke relatie (27,3%)	Getrouwd (geweest) (33,3%), feitelijke relatie (22,2%)	Getrouwd (50%), feitelijke relatie (25%)
<i>Opleiding</i>	(Voorbereidend) wetenschappelijk onderwijs (27,3%)	Opleiding (22,2%; wetenschappelijk 11,1%)	(Voorbereidend) wetenschappelijk onderwijs (20%)
<i>Werkverleden</i>	Werkzaam (45,5%)	Werkzaam (66,7%)	Werkzaam (50%)
<i>Alcohol/ drugs</i>	Alcohol/ drugs speelt een rol (18,2%)	Alcohol/ drugs speelt een rol (33,3%)	Alcohol/ drugs speelt een rol (30%)
<i>Gebruik auto</i>	Auto voor transport lichaam (63,6%)	Auto voor transport lichaam (55,5%)	Auto voor transport lichaam (60%)
<i>Traumatische ervaring</i>	Mishandeling/ verwaarlozing/afwijzing (54,5%)	Mishandeling/ verwaarlozing/afwijzing (55,5%)	Mishandeling/ verwaarlozing/afwijzing (55%)
<i>Voorafgaand delict</i>	Eerder delict gepleegd (27,3%)	Eerder delict gepleegd (100%)	Eerder delict gepleegd (60%) ³

³ De percentages zijn berekend op basis van de beschikbaarheid van gegevens over de periode 1980-2020.

Motief mutilatie

Bovendien werden op verschillende websites verklaringen van mutilatie gevonden:

Enkelvoudige moordzaak Marius K: *“Toen schoot door zijn hoofd dat het lichaam weg moest, weg uit het huis. ‘Ik wilde hem oppakken, maar dat ging niet. Hij was te zwaar, ik kon hem niet tillen. Ik zag bij de wasmachine op de gang een zaag liggen en heb die gepakt. Toen heb ik zijn benen afgezaagd. Het lichaam moest weg. ‘Anders was m’n eigen leven kapot, en ook dat van Steffi.’ De benen zaagde hij uiteindelijk af om het lichaam te kunnen vervoeren. Samen met zijn partner Stephany K. (23) dumpte hij het verminkte lijk in het Robbenoordbos, nabij de Afsluitdijk”* (Crimesite, 2011, alinea 7).

Meervoudige moordzaak Manfred Seel: *“Ze zeggen dat er mijn familie-ego is, als vader en echtgenoot en dat er mijn donkere ego is dat fantasieën waarmaakt en ik kleeft de twee zoals men zijn werkkleding aantrekt en draag mijn persoonlijke spullen thuis.” Maar waarom hield Manfred Seel ook trofeeën achter voor zijn slachtoffers? Crimineel psycholoog Lydia Benecke legt dit als volgt uit: Als hij trofeeën pakt, als hij op een bepaalde manier verminkt, is dat zijn script en het is om zijn verbeelding tot bedaren te brengen,” zegt ze. Daders als Manfred Seel willen de angst van het slachtoffer zien, macht over hen hebben en ook na hun dood nog dingen met hun slachtoffers kunnen doen, legt de psycholoog uit”* (RTL Online, 2021).

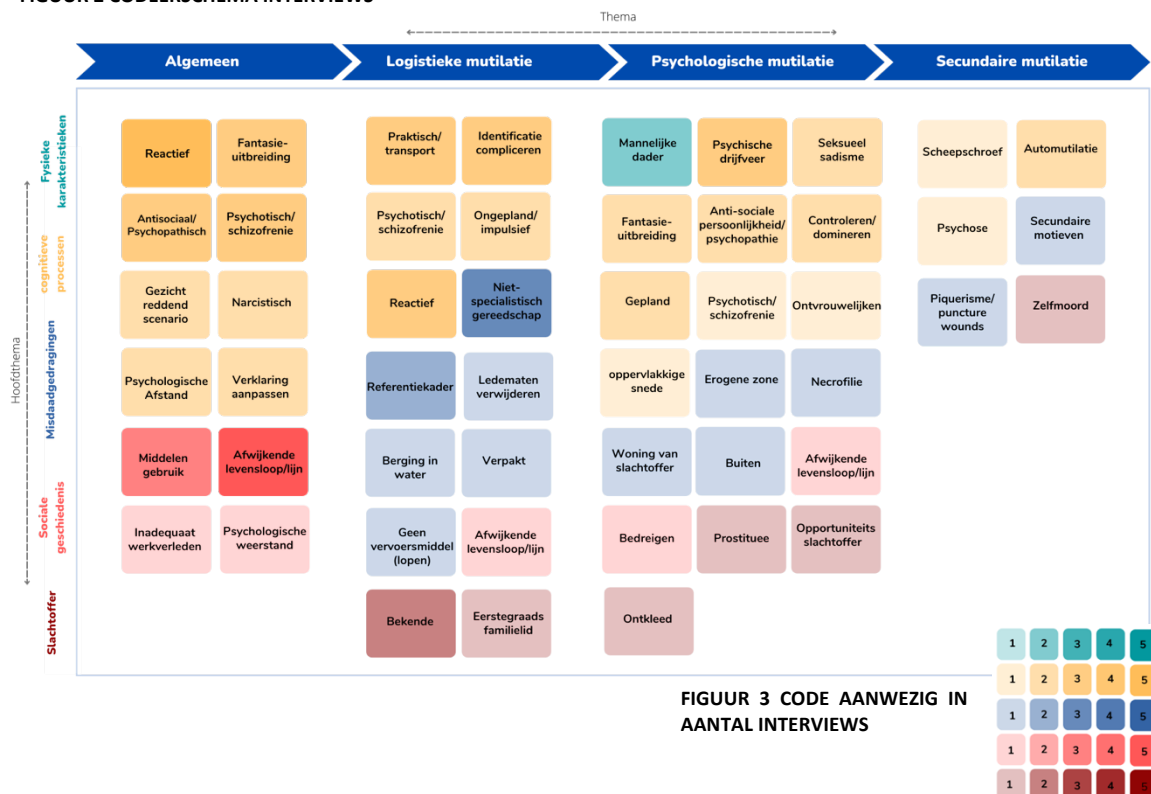
Meervoudige moordzaak John Sweeney: *“De verminking van de lichamen is het bewijs van de diepgewortelde haat die hij heeft voor die vrouwen”* (Clements, 2011).

INTERVIEWS

- **Respondent 1:** Carlo Schippers, gedragskundige Nationale Politie
- **Respondent 2:** Forensisch psychiater
- **Respondent 3:** Dieptepsycholoog
- **Respondent 4:** Reclasseringsmedewerker TBS
- **Respondent 5:** Jan Boet, reclasseringswerker TBS Antes

De antwoorden van de respondenten tijdens het interview variëren tussen algemene, generaliseerbare antwoorden en casus specifieke antwoorden. Alle respondenten geven aan dat elke zaak uniek is, maar dat over het algemeen bepaalde gedragingen met betrekking tot crimineel gedrag ook van toepassing zijn op mutilerende daders. De voornaamste verschillen worden gemeten in de casus specifieke antwoorden, waarbij steeds onderscheid wordt gemaakt in de drijfveren van daders uit moordzaken die mutileren. Er zijn in de interviews 14 casussen besproken waarin mutilatie plaatsvond. 2 daarvan zijn eerder genoemd in de inhoudsanalyse. Door beschrijvingen van deze casussen, kon verdiepende kennis verkregen worden over specifieke gedragingen van mutilerende daders en hun context, zoals beschreven door de respondenten. Aan de hand van deze uiteenlopende drijfveren, is het mogelijk om de voornaamste motieven van mutilatie in verschillende categorieën (thema's) in te delen. In figuur 2 en 3 worden de vijf terugkerende thema's weergegeven met betrekking tot de hoofdthema's zoals verwerkt in de interviewvragen en de codes die naar aanleiding van de antwoorden hieraan gekoppeld zijn.

FIGUUR 2 CODEERSHEMA INTERVIEWS

FIGUUR 3 CODE AANWEZIG IN AANTAL INTERVIEWS

2. Welke cognitieve processen van de dader of verdachte hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?

Vier respondenten spreken over een proces voorafgaand aan de besluitvorming tot moord die wordt beïnvloed door zowel interne als externe factoren. Drie respondenten geven aan dat fantasieën zich steeds verder uitbreiden voordat het delict daadwerkelijk wordt gepleegd. Daarnaast komt in alle interviews een reactief aspect in het plegen van een delict naar voren. Respondent 4 (TBS/Reclasseringsmedewerker) beschrijft een voorbeeld van een uitspraak afkomstig van daders uit ernstige delicten: *“in mijn hoofd heeft het zich al honderd keer afgespeeld dat ik iemand iets aan zou doen en dan hoeft het maar een klein dingetje te zijn, voordat ik het ging doen”*.

Als antwoord op de vraag naar reacties van daders op het delict spreekt respondent 1 van een gezichtreddend scenario, wat inhoudt dat de dader zwijgt in de hoop op strafvermindering. Respondent 4 geeft ook aan dat daders zwijgen. Twee respondenten geven aan dat daders hun verklaringen aanpassen wanneer zij reflecteren op het delict. Bovendien geven twee respondenten aan dat het creëren van psychologische afstand onderdeel is van het proces na het delict en dat meespeelt in de besluitvorming van het achterlaten of verbergen van het slachtoffer. Ook in de besproken casussen van respondent 1 tijdens het interview wordt in drie verschillende contexten gesproken over water als plaats om het lichaam te dumpen, met verklaringen als: *“mensen hebben het idee van in het water creëer ik afstand”* en *“water is een alom aanwezige optie”*. Respondent 4 bevestigt deze uitspraken en brengt water in verband met reinigen in de context van het creëren van psychologische afstand tussen de dader en de daad.

Volgens respondenten zijn er twee motieven om te mutileren. Enerzijds zijn er logistieke drijfveren zoals omschreven door respondent 1 (voormalig FBI-Profiler): *“dat is dus gewoon puur het afsnijden omdat dit het wegmaken van het lijk vergemakkelijkt en/of het identificeren van het lijk bemoeilijkt.”* Anderzijds zijn er psychologische drijfveren, wat door drie respondenten in verband wordt gebracht met het vervullen van psychische behoeften. Twee van hen benoemen ook controle en (seksueel) sadisme als motivatie om te mutileren.

Er is nog een derde vorm van mutilatie, de zogenaamde secundaire mutilatie waarbij de mutilatie geen primaire rol heeft gespeeld, maar door omstandigheden heeft plaatsgevonden. Twee respondenten benoemen automutilatie, als zijnde een vorm van mutilatie die geen verband houdt met een moordzaak. Een andere reden is bijvoorbeeld schade veroorzaakt door een scheepsschroef zoals omschreven in een casus door respondent 1.

Alle respondenten brengen psychopathologische stoornissen in verband met mutilatie. Twee respondenten spreken van antisociale kenmerken en psychotische kenmerken in verband met psychologische mutilatie. Eén respondent spreekt daarnaast van een psychotische beleving en/of schizofrenie in de context van logistiekgemotiveerde mutilatie en in de context van secundaire mutilatie, waarbij in het laatste geval er ‘allerlei bizarre gedragingen’ op de plaats delict te zien zijn. Respondent 1: *“Iemand kan in een zodanige psychotische toestand verkeren dat er letsels kunnen ontstaan die tot mutilatie kunnen leiden, terwijl dat misschien niet primair de bedoeling was.”*

3. Welke misdaadgedragingen van de dader/verdachte hebben betrekking op de het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het lichaam mutileren?

In algemene zin worden er geen uitspraken gedaan met betrekking tot gedragingen tijdens het mutileren, maar vanwege de uniciteit van elke zaak zijn deze onderwerpen aan de hand van casussen wel besproken.

Drie van de vijf respondenten noemen dat in het geval van logistieke mutilatiemotieven, hiervoor het gereedschap wordt gebruikt dat binnen handbereik ligt en dat vaak niet specialistisch is. Twee respondenten bieden een verklaring voor de uiteindelijke keuze op basis van het referentiekader van de dader; gereedschap waar de dader bekend mee is en mee om weet te gaan. Kenmerkende elementen die worden genoemd in de logistieke casussen zijn dat de ledematen worden verwijderd en het slachtoffer wordt verpakt en gedumpt in het water. Dit was anders in de context van de psychologische mutilatiemotieven beschreven door respondent 1, waarin de dader de erogene zones bewerkt of in een andere casus verwijderd en waarin dit zich buiten in een veld afspeelt.

Van de veertien besproken casussen wordt in één geval, zoals beschreven door respondent 2, het slachtoffer door een onbekend persoon (dader) met sadistische motieven gemutileerd in de eigen woning. In de beschrijving van de casus van respondent 1, waarin sprake is van psychologische mutilatie door het aanbrengen van een oppervlakkige snede, is daarnaast ook sprake van seksuele handelingen op het slachtoffer na de moord (necrofilie).

Andere gedragingen die in verband worden gebracht met (secundaire) mutilatie zoals beschreven door respondent 1 is piquerisme wat wordt omschreven als de “psychologische behoefte om een soort van ‘puncture wounds’, dus steken of steekjes toe te brengen” maar dit hoeft niet levensbedreigend te zijn.

4. Welke sociale geschiedenis en gebruiken van de dader/verdachte hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het lichaam mutileren?

In alle interviews worden eerdere ervaringen als verklaring voor latere disfuncties gegeven. Respondent 3 spreekt van een levenslijn en zegt hierover: “Dat is gewoon hoe de mens zich ontwikkelt. Dus je hebt gewoon als uniek mens een eigen levenslijn. Dat past dan in die context. Ik heb eigenlijk nog nooit gezien dat iemand in één keer het zwaarste delict ging plegen. Dat is toch een opstapeling geweest.” Ook in de logistiek gemotiveerde mutilatiecasussen en psychologisch gemotiveerde mutilatiecasussen worden vroege afwijkende ervaringen hiermee in verband gebracht. Respondent 1 zegt hierover in de context van psychologische mutilatie: “bij daders bestaat vaak een bepaalde angst voor vrouwen. Je hebt al te maken met daders die geen bloeiend bestaan leiden in de zin van vrouwen versieren en seks hebben wanneer ze daar zelf zin in hebben. Je hebt heel vaak te maken met wat

“We zien lintzagen, cirkelzagen, snoeizagen, weet ik het allemaal... en als het enigszins meezit werkt het ook nog elektrisch, zodat je weinig inspanningen hoeft te leveren om het te doen. Dat is allemaal logistiek. Er zijn maar weinig psychologische zaken waarbij je zegt van ‘ik ga die vrouw eens echt lekker met een grote snoeizaag haar arm eraf zagen.’ Nee, dat heeft niet het gewenste psychologisch effect. Dat ligt veel gevoeliger.”

AFBEELDING 1 UITSpraak OVER DE MUTILATIE METHODE MET BETREKKING TOT DE Thema'S DOOR RESPONDENT 1 ZIE BIJLAGE 6

mensenschuwe personen ... die borsten en een vagina intimiderend vinden. En het verwijderen van borsten als geheel of van tepels is dus een soort van ontvrouwelijking”.

Middelengebruik werd in drie van de vier interviews in verband gebracht met het plegen van een moord. Door respondent 2 werd dit in de context van een moordzaak vanuit psychologische mutilatiemotieven genoemd.

Over de relatie tussen dader en slachtoffer worden daarnaast ook uitspraken gedaan tijdens de interviews. In zowel een casusbeschrijving van respondent 1 als 2 is in de context van logistieke mutilatie de dader een bekende. Daarnaast zijn daders beschreven in de context van psychologische mutilatie, allen man. Respondent 1 zegt bovendien: “Maar seksueel sadistische vrouwen, daar kan ik je zo uit het blote hoofd geen voorbeeld van geven.”

CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen welke dimensies van psychologische profilering betrekking hebben op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en hun slachtoffer mutileren. Hiervoor is gekeken naar de profileringsdimensies van *fysieke karakteristieken, cognitieve processen, misdaadgedragingen* en *sociale geschiedenis en gebruiken*. De conclusie zal aan de hand van deze gegevens antwoorden opleveren op de volgende hoofdvraag: **“Welke dimensies van psychologische profilering hebben betrekking op het psychologisch profiel van personen die een moord hebben gepleegd en het slachtoffer mutileren?”**

Uit de resultaten van de inhoudsanalyse blijken er verschillen te zijn in de profileringsdimensies tussen enkelvoudige moordzaken (één slachtoffer) en meervoudige moordzaken (meer dan één slachtoffer). Uit de interviews blijkt daarnaast dat er ook verschillen zijn in mutilatiemotieven: logistieke motieven en psychologische motieven. Op basis van de resultaten uit dit onderzoek kunnen hieruit verschillende profielen worden opgemaakt.

De gegevens verkregen uit de inhoudsanalyse met betrekking tot de enkelvoudige moordzaken tonen overeenkomsten met logistieke mutilatiemotieven die verkregen zijn uit de interviews op de volgende gebieden:

Fysieke karakteristieken

Geslacht: kan zowel een mannelijke dader als vrouwelijke dader zijn

Cognitief

Motief moord: reactief (als reactie op een emotionele stimulus)

Mate van planning: eerder bedacht, niet zorgvuldig gepland

Motief mutilatie: identificatie belemmeren en/of transport vergemakkelijken

Relatie slachtoffer: wederzijde kennis en/of familielid

Misdaadgedragingen

Bergplaats slachtoffer: woning (vriezer), wateren of groenvoorziening

Type moord: (familie) relaties of criminele milieu

Geweld vooraf: vanuit woede of wraak

Methode doding: steekwapen of fysiek geweld

Mutilatie: door middel van niet-specialistisch gereedschap

Sociale geschiedenis en gebruiken

Voorafgaand delict: dader heeft niet eerder een soortgelijk delict gepleegd

De gegevens verkregen uit de inhoudsanalyse met betrekking tot de meervoudige moordzaken tonen overeenkomsten met psychologische mutilatiemotieven als verkregen uit de interviews op de volgende gebieden:

Fysieke karakteristieken:

Geslacht: grote waarschijnlijkheid mannelijke dader

Cognitieve processen

Motief moord: seksueel geweld en/of sadisme

Mate van planning: zorgvuldig gepland

Motief mutilatie: sadisme en/of controle

Relatie slachtoffer: onbekende (prostitutee of opportuniteitslachtoffer)

Misdaadgedragingen

Bergplaats slachtoffer: woning of buiten

Type moord: seksuele moord en/of psychische stoornis

Geweld vooraf: om slachtoffer te zien lijden

Methode doding: door middel van fysiek geweld

Sociale geschiedenis en gebruiken

Voorafgaand delict: dader heeft eerder lichte en/of soortgelijke delicten gepleegd

De resultaten bieden geen bevestiging in verschillen tussen de categorieën op het gebied van leeftijd, reflectie, persoonlijkheid, psychopathologie, middelengebruik, unieke ervaringen in de jeugd en werkverleden. Vanuit algemeen verkregen gegevens kunnen hieruit generaliserende antwoorden worden opgemaakt:

Fysieke karakteristieken

Zoals uit de inhoudsanalyse is gebleken is de gemiddelde leeftijd van een dader die het slachtoffer mutileert tussen de 36 en 37 jaar. Dit wijkt enigszins af van de leeftijd-criminaliteitscurve die een piek bereikt in de jongvolwassenheid en vervolgens stopt in de volwassenheid, zoals beschreven door Cauffman et al. (2015).

Cognitieve processen

Uit de resultaten blijkt dat een moord zelden uit het niets wordt gepleegd. Het proces voorafgaand aan het delict kent een ontwikkeling van steeds verder uitbreidende fantasieën totdat de gelegenheid zich voordoet om het delict daadwerkelijk te plegen. Dit komt overeen met eerder uitgevoerd onderzoek door MacCulloch et al. (1983) naar het verloop van fantasieën en het plegen van ernstige strafbare feiten en toont daarnaast overeenkomsten met betrekking tot meervoudige moordzaken en psychologische mutilatiemotieven waarin zowel afwijkende seksuele fantasieën en controle een rol spelen.

Voor het merendeel van de mutilatiemoorden is sprake van psychopathologie. Dit lijkt tegenstrijdig aan de onderzoeksresultaten van Aarten et al. (2019), waarin slechts een klein aantal (3,5 procent) van de onderzochte moorden werd gepleegd door een persoon met een psychische stoornis. Daders uit de onderzochte moordzaken waarin sprake is van mutilatie vertonen vaak psychotische, antisociale en/of narcistische kenmerken. In het geval van een psychotische beleving lopen de gedragingen uiteen afhankelijk van de toestand waarin de dader verkeert en waarbij mogelijk op de plaats delict onlogische of onverklaarbare gedragingen te zien zijn.

Op basis van de tweedeling in type daders beschreven door Ressler & Burgess (1985); Pinizzotto, & Finkel (1990) vertonen mutilerende daders de meeste overeenkomsten met de ongeorganiseerde dader, waarin de dader in een emotionele gemoedstoestand verkeert, (seksueel) sadistische handelingen uitvoert na de moord, het slachtoffer depersonaliseert door gezichtsvernietiging of overkill-achtige wonden en verminking van de geslachtsdelen, uitvoert omdat deze delen een sterke seksuele betekenis bevatten. Er zijn twee uitzonderingen waarop mutilerende daders verschillen: enerzijds in het achterlaten van het slachtoffer, waarbij mutilerende daders het slachtoffer niet in dezelfde positie achterlaten zonder verandering aan te brengen en anderzijds is er in sommige gevallen ook sprake geweest van de uitvoering van seksueel sadistische handelingen vóór de moord.

Sociale geschiedenis en gebruiken

In meer dan de helft van de onderzochte moordzaken is sprake van mishandeling, verwaarlozing en/of afwijzing zoals blijkt uit de inhoudsanalyse en zoals door vier respondenten is benoemd in de interviews. Het onderzoek van Kruttschnitt et al. (1986) bevestigt de invloed van negatieve externe en traumatische ervaringen en het ontwikkelen van gewelddadig crimineel gedrag.

Evaluatie van het onderzoeksproces

Om subjectiviteit te beperken met betrekking tot het invullen van de gegevens voor de inhoudsanalyse, zijn deze vragen door een externe check uitgevoerd en is hiermee overeenstemming bereikt in de antwoorden. Enkel op basis van de beschikbaarheid aan informatie verkregen uit de online nieuwsartikelen zijn de gegevens voor de inhoudsanalyse in kaart gebracht. Dit betekent dat percentages kunnen afwijken, zoals voor de aanwezigheid van fantasieën die uit de interviews in algemene termen sterker naar voren kwam, dan is gemeten tijdens de inhoudsanalyse. Hiervoor is specifiek gezocht naar uitspraken over fantasieën in de nieuwsartikelen, waardoor bij het ontbreken van de termen is uitgegaan van afwezigheid van fantasieën. Voor de indeling op basis van de categorieën is vermoedelijk bij twee van de onderzochte zaken sprake geweest van zowel logistieke (wegwerken lichaam) als psychologische mutilatiemotieven (sadisme en kannibalisme), die op basis van het aantal slachtoffers is onderverdeeld in een van de twee categorieën.

Daarnaast zijn de mutilatie-moordzaken onderzocht met de voornaamste media-aandacht. Onduidelijk is wat de invloed is geweest van de media-aandacht en of dit betrekking heeft op minder bekende moordzaken. Verder zijn gegevens van zowel daders als verdachten meegerekend in het onderzoek, wat met name van invloed kan zijn op de cognitieve gegevens, zoals reflectie na de moord en sociale geschiedenis en gebruiken.

Het proces van gegevensverzameling uit de interviews verliep iteratief, waardoor verdieping in de gegevens kon worden bereikt. Tot slot varieerden de interviews tussen 30 minuten en 180 minuten, waardoor in het laatste geval de informatie verkregen uit het interview meer invloed heeft gehad op de resultaten. Ter verhoging van de representativiteit van de gegevens wordt grootschalig onderzoek naar daders met betrekking tot mutilatiemotieven aangeraden.

ADVIESRAPPORT

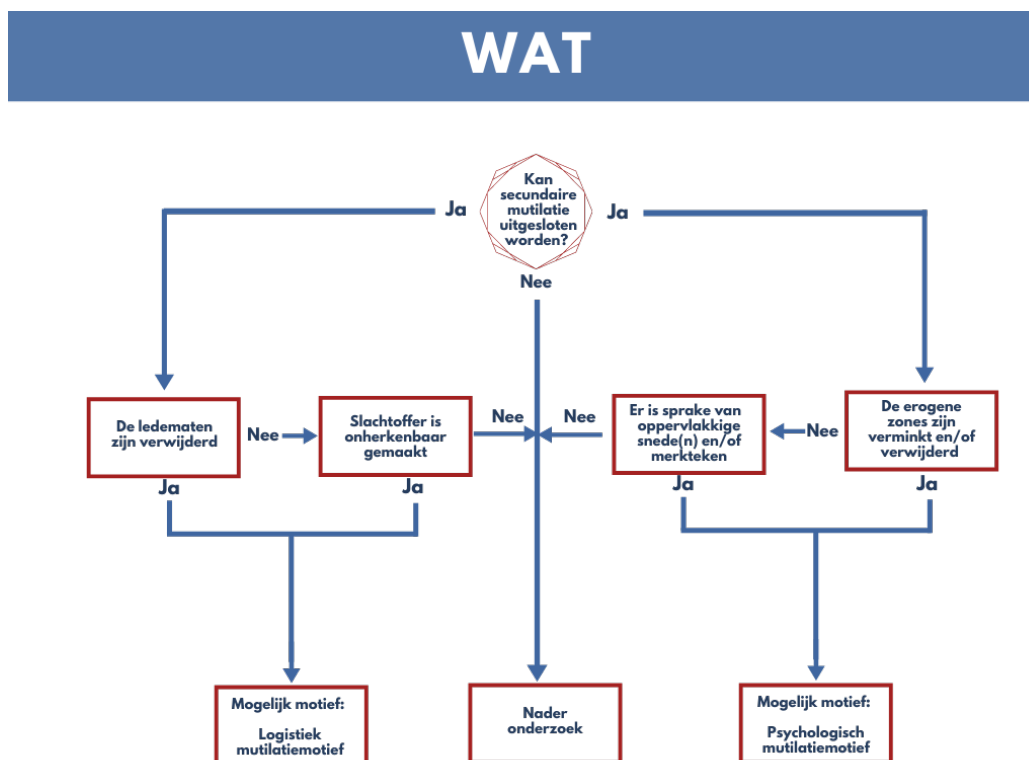
Naar aanleiding van het praktijkonderzoek kan op basis van de verkregen informatie uit de twintig onderzochte zaken en ervaringen van de experts een voorzichtige uitspraak worden gedaan over de psychologische profileringsvariabelen waarmee rekening gehouden kan worden in de benadering van cold cases of soortgelijke zaken waarin vermoedens van mutilatie een rol spelen.

Om daders te identificeren kunnen de stappen uit het WAT-naar-WAAROM-naar-WIE-model van de FBI worden gehanteerd. De aanname van deze wijze van profilering is dat als het WAT en het WAAROM van het misdrijf kunnen worden vastgesteld, het WIE hierop volgt (Pinizzotto, & Finkel, 1990).

Aan de hand van het beslissingsmodel dat is weergegeven in figuur 3 kan het mogelijke motief bepaald worden. Vervolgens kan gekeken worden naar overeenkomende gedragingen in de onderstaande profielen gebaseerd op de twee mutilatiemotieven. De twee profielen bevatten bovendien voorbeelden van de modus operandi en de handtekening van daders met betrekking tot het mutilatiemotief. Deze benadering is geïnspireerde door Pinizzotto, & Finkel (1990) die aangeven dat de misdaad een weerspiegeling is van de dader en de 'modus operandi' en 'de handtekening' hierdoor zaken aan elkaar kunnen linken.

WAT: wat is er bekend over mutilatie van het slachtoffer? (Figuur 3)

FIGUUR 3 WAT-NAAR-WAAROM: MUTILATIEMOTIEVEN

WAAROM: mutilatie motieven, wat is het doel van mutileren?

- Logistiek: gemakkelijker het lichaam transporteren of identificatie belemmeren;
- Psychologische mutilatie: psychologische behoeften vervullen (sadisme en/of controle);
- Combinatie: zowel psychologische als logistieke mutilatiemotieven;
- Secundair: zelfmoordpoging, mutilatie als gevolg van een ongeluk, verminking door externe invloeden buiten een moordzaak.

WIE: Profileringsvariabelen logistiek en psychologisch

Logistiek mutilatiemotief

Fysieke karakteristieken

Geslacht: kan zowel een mannelijke dader als vrouwelijke dader zijn

Cognitief

Motief moord: reactief (als reactie op een emotionele stimulus)

Mate van planning: eerder bedacht, niet zorgvuldig gepland

Motief mutilatie: identificatie belemmeren en/of transport vergemakkelijken

Relatie slachtoffer: wederzijdse kennis en/of familielid

Misdaadgedragingen

Bergplaats slachtoffer: woning (vriezer), wateren of groenvoorziening

Type moord: (familie) relaties of criminele milieu

Geweld vooraf: vanuit woede of wraak

Methode doding: steekwapen of fysiek geweld

Mutilatie: door middel van niet-specialistisch gereedschap

Sociale geschiedenis en gebruiken

Voorafgaand delict: dader heeft niet eerder een soortgelijk delict gepleegd

Modus operandi

De modus operandi van een dader met een logistiek mutilatiemotief is dat hij of zij waarschijnlijk vanuit een emotionele reactie: woede of wraak, het slachtoffer doodt. Hij of zij kan eerder met het idee hebben rondgelopen, maar reageert hier pas op wanneer de gelegenheid zich voordoet. In de relatie met het slachtoffer is sprake van een wederzijdse kennis, familielid of speelt het zich af in het criminele milieu. Om het slachtoffer te doden is een wapen en/of fysiek geweld gebruikt. Voor het mutileren van het slachtoffer wordt gebruik gemaakt van niet-specialistisch gereedschap en is de keuze hiervoor op basis van het persoonlijke referentiekader. De dader mutileert om het slachtoffer te laten verdwijnen en/of onherkenbaar te maken. Voor transport worden de ledematen verwijderd. De dader heeft niet eerder een soortgelijk delict gepleegd.

Handtekening

De handtekening omvat de unieke gedragingen van de dader. Hij of zij kan bijvoorbeeld de persoonlijke bezittingen van het slachtoffer overnemen of zich voordoen als het slachtoffer (impersonatie) om argwaan te voorkomen.

Psychologisch mutilatiemotief

Fysieke karakteristieken:

Geslacht: grote waarschijnlijkheid mannelijke dader

Cognitieve processen

Motief moord: seksueel geweld en/of sadisme

Mate van planning: zorgvuldig gepland

Motief mutilatie: sadisme en/of controle

Relatie slachtoffer: onbekende (prostitutee of opportuniteitsslachtoffer)

Misdaadgedragingen

Bergplaats slachtoffer: woning of buiten

Type moord: seksuele moord en/of psychische stoornis

Geweld vooraf: om slachtoffer te zien lijden

Methode doding: door middel van fysiek geweld

Sociale geschiedenis en gebruiken

Voorafgaand delict: dader heeft eerder lichte en/of soortgelijke delicten gepleegd

Modus operandi

De modus operandi van een dader met een psychologisch mutilatiemotief is dat hij vanuit (seksueel) sadistisch en/of controlerend gedrag, het slachtoffer laat lijden voordat hij het slachtoffer doodt. Er is sprake van fantasieën en planning voorafgaand aan het plegen van de moord. De slachtofferkeuze is op basis van gelegenheid en kan een prostitutee zijn. Om het slachtoffer te doden gebruikt hij fysiek geweld. De dader heeft eerdere delicten gepleegd.

Notitie: Met uitzondering van moorden gepleegd in een psychotische toestand, waarbij de plaats delict mogelijk een ongeorganiseerde indruk vertoont afhankelijk van het stadium van de psychose waarin de dader verkeert.

Handtekening

De handtekening is afhankelijk van de persoonlijkheid en psychologische behoeften van de dader. Het gebruik van een scherp voorwerp kan hij inzetten om het slachtoffer te domineren, controleren of angst aan te jagen. Om persoonlijke behoeften te vervullen kan de dader lichaamsdelen als trofeeën bewaren. Er kan sprake zijn van kannibalisme of het achterlaten van een 'merkteken' in het corpus.

Notitie: Afhankelijk van de aanwezigheid van een psychotische toestand kan er sprake zijn van onlogische of bizarre gedragingen.

AANBEVELING

Dit onderzoek heeft inzicht geboden in de vier psychologische profileringsdimensies van Kocsis et al. (2000) met betrekking tot personen die een moord hebben gepleegd en hun slachtoffer mutileren. Het onderzoek heeft daarnaast aangetoond dat er niet één, maar twee psychologische profielen kunnen worden opgesteld aan de hand van de gegevens uit de dimensies. Op basis van de resultaten uit dit onderzoek wordt vervolgonderzoek aangeraden op de volgende gebieden:

1. Grootschalig onderzoek naar daders met betrekking tot mutilatiemotieven

De resultaten uit dit onderzoek zijn gebaseerd op basis van gegevens uit twintig mutilatiemoordzaken. Voor vervolgonderzoek wordt een uitgebreide inhoudsanalyse aangeraden naar de ontbrekende gegevens met betrekking tot de opgestelde lijst van mutilatiemoordzaken vanaf 1980 tot heden om de externe validiteit en representativiteit te verhogen.

2. Slachtofferprofiel

Het daderprofiel heeft in dit onderzoek centraal gestaan, waardoor het slachtofferprofiel beperkt in kaart is gebracht. Voor de identificatie van slachtoffers kan vervolgonderzoek zich richten op profileringsvariabelen van slachtoffers in relatie tot mutilerende daders.

LITERATUURLIJST

- Aarten, P., Schönberger, H., & Liem, M. (2019). 25 jaar moord in Nederland: Een trendanalyse van geslacht en leeftijd van slachtoffers van moord. *Tijdschrift voor Criminologie*, 61(3), 260-270.
- Babiak, P., Hare, R. D., & McLaren, T. (2007). *Snakes in suits: When psychopaths go to work*. New York: Harper.
- Beck T. A.; Davis D. D.; Arthur Freeman A. (2015). *Cognitive therapy of personality disorders*, 3rd Edition. The Guilford Press.
- Cauffman, E., Monahan, K. C., & Thomas, A. G. (2015). Pathways to persistence: Female offending from 14 to 25. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 1(3), 236-268.
- Delcea, C., & Enache, A. (2017). Individual differences in personality and reasoning traits between individuals accused of murder and those who have not committed murder. *Int J Ment Health Psychiatry* 3: 1. doi: 10.4172/2471, 4372, 2.
- Delcea, C. (2020). „Psychopathological Personality Traits and Decision Making in the Act of Murder”. In *Proceedings Of The International Conference on Legal Medicine from Cluj, 3rd edition Vol* (Vol. 1, pp. 47-52).
- Dogan, K. H., Demirci, S., Deniz, I., & Erkol, Z. (2010). Decapitation and dismemberment of the corpse: a matricide case. *Journal of forensic sciences*, 55(2), 542-545.
- Drake, D. A Phenomenological Perspective of the Motive for Dismemberment Homicide: Piecing it All Together. *Memphis, Tennessee*, 92.
- Farrington, D. P. (2020). Childhood risk factors for criminal career duration: Comparisons with prevalence, onset, frequency and recidivism. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 30(4), 159-171.
- Kocsis, R. N., Irwin, H. J., Hayes, A. F., & Nunn, R. (2000). Expertise in psychological profiling: A comparative assessment. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(3), 311-331.
- Konopka, T., Bolechala, F., & Strona, M. (2006). An unusual case of corpse dismemberment. *The American journal of forensic medicine and pathology*, 27(2), 163-165.
- Kruttschnitt, C., Heath, L., & Ward, D. A. (1986). Family violence, television viewing habits, and other adolescent experiences related to violent criminal behavior. *Criminology*, 24(2), 235-266.
- MacCulloch, M. J., Snowden, P. R., Wood, P. J. W., & Mills, H. E. (1983). Sadistic fantasy, sadistic behaviour and offending. *The British Journal of Psychiatry*, 143(1), 20-29.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2020, 24 november). *Cold cases*. Openbaar Ministerie. Geraadpleegd op 27 januari 2022, van <https://www.om.nl/onderwerpen/cold-case>

- Ngongang, F., Bigot, C., Nseme, E., Soumah, M., & Sando, Z. (2021). Homicide and corpse dismemberment: A study of one case. *Indian Journal of Forensic and Community Medicine*, 8(4), 1-4.
- Olszak-Haußler, K. (2019). Doctor James Brussel and his method of offender profiling.
- Park, K. (1995). The life of the corpse: division and dissection in late medieval Europe. *Journal of the history of medicine and allied sciences*, 50(1), 111-132.
- Pinizzotto, A. J., & Finkel, N. J. (1990). Criminal personality profiling. *Law and Human Behavior*, 14(3), 215-233.
- Politie.nl (2020). *Feiten en cijfers over cold cases en de coldcasekalender* (Nr. 4).
<https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/cold-cases/2020/coldcasekalender-2020-infographic.pdf>
- Ressler, R. K., & Burgess, A. W. (1985). Crime scene and profile characteristics of organized and disorganized murders. *FBI law enforcement bulletin*, 54(8), 18-25.
- Verhoeven, N. (2018). *Wat is onderzoek?* Praktijkboek voor methoden en technieken (6de editie). Boom.

EXTERNE BRONNEN: INHOUDSANALYSE

- ANP. (2003, 23 januari). *Moeder rowena ridders aangeklaagd voor moord*. Nieuwsuur. Geraadpleegd op 7 december 2022, van <https://archieff.ntr.nl/nova/page/detail/nieuws/2785/Moeder%20Rowena%20Ridders%20aangeklaagd%20voor%20moord.html>
- ANP. (2002, 23 juli). *Rowena werd meerdere keren per week geslagen*. NU.nl. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://www.nu.nl/algemeen/55716/rowena-werd-meerdere-keren-per-week-geslagen.html>
- Barbieux, Y. (2021, 8 juli). *30 jaar cel omdat hij gezin van schoonzus heeft uitgemoord voor een schat uit oorlog die niemand terugvindt*. Het Nieuwsblad. Geraadpleegd op 4 maart 2022, van https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20210708_97617833
- BBC News. (2011, 4 maart). *Cut-up body sketch "found in John Sweeney's cell"*. BBC. Geraadpleegd op 4 januari 2022, van <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-12649871>
- BBC News. (2010, 30 april). *Man in court over London and Rotterdam canal murders*. BBC. Geraadpleegd op 4 januari 2022, van http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/london/8653676.stm
- Bischoff, K. (2021, 16 mei). *Die lange Suche nach dem Havel-Ripper*. Berliner Kurier. Geraadpleegd op 5 maart 2022, van <https://www.berliner-kurier.de/berlin/die-lange-suche-nach-dem-havel-ripper-li.159242>
- Bischoff, K. (2021, 17 november). *True Crime: Die lange Suche nach dem Havel-Ripper endet im brasilianischen Knast*. Berliner Zeitung. Geraadpleegd op 5 maart 2022, van <https://www.berliner-zeitung.de/wochenende/true-crime-die-lange-suche-nach-dem-havel-ripper-endet-im-brasilianischen-knast-li.156977?pid=true>
- Binnenlandredactie. (2021, 13 juni). *Echtgenoot van verdachte Sandra H.: 'Ik had een verhouding met Ichelle', advocaat betwist uitleg*. AD.nl. Geraadpleegd op 12 maart 2022, van <https://www.ad.nl/zeeland/echtgenoot-van-verdachte-sandra-h-ik-had-een-verhouding-met-ichelle-advocaat-betwist-uitleg~a5fc2c85/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.startpage.com%2F>
- Clements, J. (2011, 5 april). *John Sweeney | Murderpedia, the encyclopedia of murderers*. Murderpedia. Geraadpleegd op 20 maart 2022, van <https://murderpedia.org/male.S/s/sweeney-john.htm>
- Dagblad van het Noorden. (2019, 10 september). *Verdachte Matthias M. uit Meppel: 'Niks te maken met moord Halil Erol, ik word hier gestoord van'*. AD.nl. Geraadpleegd op 16 februari 2022, van <https://www.ad.nl/drenthe/verdachte-matthias-m-uit-meppel-niks-te-maken-met-moord-halil-erol-ik-word-hier-gestoord-van-br~a1b48be4/>

- De Jong, W., & Pentury, E. (2022, 4 januari). Ouders Ichelle: “Hoe haal je het in je hoofd om zo’n mooi mens om het leven te brengen?” *PZC*. Geraadpleegd op 16 mei 2022, van https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/14258093/ouders-ichelle-hoe-haal-je-het-in-je-hoofd-om-zon-mooi-mens-om-het-leven-te-brengen?fbclid=IwAR2ufOTzvsuhxeJHLOI5GGHZMdSpFVBj_GiY8VqwJdn7UgX7AvijWBcvzro
- De Jong, W., & Pentury, E. (2021, 19 augustus). Zaak-Ichelle: dossier wordt steeds dikker, verdachte Sandra H. langer vast. *PZC*. Geraadpleegd op 12 maart 2022, van <https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/zaak-ichelle-dossier-wordt-steeds-dikker-verdachte-sandra-h-langer-vast~af46200b/>
- De Morgen. (2009, 2 januari). Dader moord op Elodie Kopczynski (20) in cassatie. *De Morgen*. Geraadpleegd op 7 maart 2022, van <https://www.demorgen.be/nieuws/dader-moord-op-elodie-kopczynski-20-in-cassatie~b12e9ca0/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.startpage.com%2F>
- Een zwerver zijn benen afzagen*. (2011, 2 september). Crimesite. Geraadpleegd op 29 maart 2022, van <https://www.crimesite.nl/een-zwerver-zijn-benen-afzagen/>
- Gueffier, S. (2020, 12 juni). *Nadir Sédrati : Le serial killer du canal de Nancy*. France 3 Grand Est. Geraadpleegd op 20 februari 2022, van <https://france3-regions.francetvinfo.fr/grand-est/meurthe-et-moselle/nancy/nadir-sedrati-serial-killer-du-canal-nancy-1430283.html>
- Goos, H. (2005, 21 augustus). Ein nützlicher Mörder. *Der Spiegel, Hamburg, Germany*. Geraadpleegd op 3 maart 2022, van <https://www.spiegel.de/panorama/ein-nuetzlicher-moerder-a-a1c06270-0002-0001-0000-000041505970>
- Het Parool. (2011, 24 mei). Politie zoekt hulp bij onderzoek seriemoordenaar. *Het Parool*. Geraadpleegd op 4 januari 2022, van <https://www.parool.nl/nieuws/politie-zoekt-hulp-bij-onderzoek-seriemoordenaar~b56948ff/>
- Kövi, I. (2020, 15 juni). Bart B. blijft ontkennen dat hij kapster Miranda Zitman heeft vermoord. *Het Parool*. Geraadpleegd op 14 maart 2022, van <https://www.parool.nl/nederland/bart-b-blijft-ontkennen-dat-hij-kapster-miranda-zitman-heeft-vermoord~bf76d171/>
- Mast, T. (2012, 8 november). Moeder van vermoorde Diana wordt geïnterneerd. *De Morgen*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.demorgen.be/nieuws/moeder-van-vermoorde-diana-wordt-geinterneerd~b4a40a97/>
- Meneely, G. (2020, 29 januari). Irish chainsaw killers to do stretch for slaying of Keith Ennis in Holland after 13-year sentences upheld. *The Irish Sun*. Geraadpleegd op 27 februari 2022, van <https://www.thesun.ie/news/5041870/keith-ennis-holland-chainsaw-killers-sentences-upheld/>
- Miltenburg, J. (2021, 10 november). Heeft het OM met Sjonny W. een vrouwenmoordenaar te pakken? *NH Nieuws*. Geraadpleegd op 23 februari 2022, van

<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/294410/heeft-het-om-met-sjonny-w-eeen-vrouwenmoordenaar-te-pakken>

Newton, J. (2016, 27 juni). Suspected serial killer Manfred Seel who “murdered 10 people” may have EATEN body parts. *Mail Online*. Geraadpleegd op 13 februari 2022, van <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3662358/Suspected-serial-killer-murdered-10-people-including-prostitutes-13-year-old-boy-EATEN-body-parts.html>

NH Nieuws. (2014, 16 juni). *9,5 jaar cel voor man die Beverwijker Zonneveld doodde*. NH Nieuws. Geraadpleegd op 16 mei 2022, van <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/145420/95-jaar-cel-voor-man-die-beverwijker-zonneveld-doodde>

NOS. (2017, 5 januari). *“Kans dat het misgaat met tbs’er op verlof is heel klein”*. NOS. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://nos.nl/artikel/2151623-kans-dat-het-misgaat-met-tbs-er-op-verlof-is-heel-klein>

Peeters, S. (2012, 23 mei). Moeder Diana Farkas aangehouden voor moord. *De Morgen*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.demorgen.be/nieuws/moeder-diana-farkas-aangehouden-voor-moord~beeeb005/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Peeters, S., & Brabants, G. (2017, 15 april). Moeder van Diana Farkas aangehouden voor moord. *Hln*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.hln.be/binnenland/moeder-van-diana-farkas-aangehouden-voor-moord~aed1a0d8/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Redactie. (2016, 20 februari). Brit dumppte lichaam in Rotterdam. *AD*. Geraadpleegd op 4 januari 2022, van <https://www.ad.nl/binnenland/brit-dumppte-lichaam-in-rotterdam~a92702d2/>

Redactie. (2016, februari 17). Moeder liet Diana (4) in slaap stikken. *AD.nl*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.ad.nl/buitenland/moeder-liet-diana-4-in-slaap-stikken~aac22b55/>

Redactie Panorama. (2018, 27 januari). *Misdaadklassieker: De brute moord op bolle Mario*. Panorama. Geraadpleegd op 27 februari 2022, van <https://panorama.nl/artikel/231056/bolle-mario>

Reformatoisch Dagblad. (1994, 19 juli). *Lichaamsdelen bij Retranchement zijn van een vrouw*. Digibron.nl. Geraadpleegd op 17 maart 2022, van https://www.digibron.nl/viewer/collectie/Digibron/id/tag:RD.nl,19940719:newsml_1727b510420cf061cedfc46980bbb7e6

Renout, F. (2021, 8 juli). Dertig jaar cel voor viervoudige moord na familieruzie over kist met goudstaven. *AD*. Geraadpleegd op 4 maart 2022, van <https://www.ad.nl/buitenland/dertig-jaar-cel-voor-viervoudige-moord-na-familieruzie-over-kist-met-goudstaven~a325a96c/>

- Rijnmond. (2022, 23 februari). Koffers met stoffelijke resten in Dordrecht aangetroffen; Zwijndrechtenaar vast voor moord of doodslag. *Rijnmond*. Geraadpleegd op 16 mei 2022, van <https://www.rijnmond.nl/nieuws/1296816/koffers-met-stoffelijke-resten-in-dordrecht-aangetroffen-zwijndrechtenaar-vast-voor-moord-of-doodslag>
- RTL Nieuws. (2020, 3. Juli). *Uitspraak in gruwelijkste zaak in jaren: Bart zou ex-geliefde hebben laten verdwijnen*. RTL Nieuws. Geraadpleegd op 16 maart 2022, van <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5169067/uitspraak-gruwelijke-zaak-miranda-zitman-kapster-bart-b-zage>
- RTL Online. (2021, 1 september). *RTL Hessen True Crime: Der Fall "Manfred Seel" - Ehemann, Vater, Massenmörder?* RTL.de. Geraadpleegd op 13 maart 2022, van <https://www.rtl.de/cms/rtl-hessen-true-crime-der-fall-manfred-seel-ehemann-vater-massenmoerder-4822902.html>
- Rütten, F. (2017, 12 oktober). *Manfred Seel: Die grausamen Details des Serienmörders aus Hessen*. Stern.de. Geraadpleegd op 13 februari 2022, van <https://www.stern.de/panorama/stern-crime/manfred-seel--die-grausamen-details-des-serienmoerders-aus-hessen-6858068.html>
- Slot, E. (2019, 23 april). *Begraven op haar favoriete plekken*. Moordatlas. Geraadpleegd op 12 april 2022, van <https://moordatlas.nl/event/2737>
- Slot, E. (2017, 24 maart). *Wie was de dode vrouw in Retranchement 1994?* Moordatlas. Geraadpleegd op 13 april 2022, van <https://moordatlas.nl/event/2412>
- Steinbuch, Y. (2021, 11 augustus). Accused cannibal teacher killed, ate lover for "sexual satisfaction": authorities. *New York Post*. Geraadpleegd op 15 april 2022, van <https://nypost.com/2021/08/11/german-teacher-killed-ate-lover-for-sexual-satisfaction-authorities/>
- Stive, M. (2021, 2. Juli). *Affaire Troadec : les experts psychiatriques qui ont examiné Hubert Caouissin évoquent "un cas d'école du déli"*. Franceinfo. Geraadpleegd op 4 maart 2022, van https://www.francetvinfo.fr/faits-divers/disparition-d-une-famille-a-orvault/affaire-troadec-les-experts-psychiatriques-qui-ont-examine-hubert-caouissin-evoquent-un-cas-decole-du-delire-paranoiaque_4687261.html
- Sudinfo. (2007, 24 oktober). *Elodie: Eugène Mousel est un "monstre"*. Sudinfo.be. Geraadpleegd op 7 maart 2022, van <https://www.sudinfo.be/art/d-20071024-Y2LJXD>
- Telegraaf. (2017, 8 maart). Politie vindt resten vermoorde Franse familie. *Telegraaf*. Geraadpleegd op 4 maart 2022, van <https://www.telegraaf.nl/nieuws/71848/politie-vindt-resten-vermoorde-franse-familie>
- Telegraaf. (2021, 19 augustus). Zaak-Ichelle: ex van moordverdachte Sandra H. wordt gehoord als getuige. *Telegraaf*. Geraadpleegd op 12 maart 2022, van <https://www.telegraaf.nl/nieuws/827092723/zaak-ichelle-ex-van-moordverdachte-sandra-h-wordt-gehoord-als-getuige>

- Terrier, N. (2020, 19 april). *Les experts jugent Nadir Sedrati « extrêmement dangereux »*. Leparisien.fr. Geraadpleegd op 20 februari 2022, van <https://www.leparisien.fr/faits-divers/les-experts-jugent-nadir-sedrati-extremement-dangereux-03-05-2002-2003036750.php>
- Trouw. (2003, 18 januari). 8 en 12 jaar voor doden Rowena. *Trouw*. Geraadpleegd op 17 december 2021, van <https://www.trouw.nl/nieuws/8-en-12-jaar-voor-doden-rowena~bb5e5134/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Trouw. (1994, 7 juli). Lichaamsdelen gevonden in Retranchement. *Trouw*. Geraadpleegd op 17 januari 2022, van <https://www.trouw.nl/nieuws/lichaamsdelen-gevonden-in-retranchement~b23e0528/>
- Van den Berg, A. (2022, 26. Januari). Koffermoordslachtoffer werd geboeid, bedreigd en geslagen: 'Niet de bedoeling dat hij dood zou gaan'. *Pzc.nl*. Geraadpleegd op 17 januari 2022, van <https://www.pzc.nl/binnenland/koffermoordslachtoffer-werd-geboeid-bedreigd-en-geslagen-niet-de-bedoeling-dat-hij-dood-zou-gaan~a24ee4ac/>
- Van Eijk, A., & Van Sluis, B. (2019, 14 juni). *Ex-tbs'er Matthias M. opgepakt in moordzaak Halil Erol uit Steenwijk (update)*. Dagblad van het Noorden. Geraadpleegd op 16 februari 2022, van <https://dvhn.nl/drenthe/Man-uit-Meppel-42-aangehouden-in-moordzaak-Halil-Erol-uit-Steenwijk-het-gaat-om-tbser-die-al-eerder-is-veroordeeld-voor-moord-24547522.html>
- Van Hout, N. (2021, 5 december). *OM: 20 jaar cel voor "kille leugenaar" Bart B. voor doodslag op Miranda Zitman uit Soest*. RTV Utrecht. Geraadpleegd op 14 maart 2022, van <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/2060987/om-20-jaar-cel-voor-kille-leugenaar-bart-b-voor-doodslag-op-miranda-zitman-uit-soest>
- Van Oirschot, C. (2020, 17 september). Meppeler Matthias M. krijgt tien jaar en tbs voor 'puzzelmoord' op Steenwijker Halil Erol. *Destentor*. Geraadpleegd op 16 februari 2022, van <https://www.destentor.nl/zwolle/meppeler-matthias-m-krijgt-tien-jaar-en-tbs-voor-puzzelmoord-op-steenwijker-halil-erol~af2b7902/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Van Zwienen, S. (2017, 8 maart). Ex-zwager sneed vermist Frans gezin in stukken. *AD*. Geraadpleegd op 4 maart 2022, van <https://www.ad.nl/buitenland/ex-zwager-sneed-vermist-frans-gezin-in-stukken%7Ea5520edc/77377006/>
- Vigilance. (2011, 4 april). *Another season of reckoning for John Sweeney. . . guilty of double murder*. Vigilance. Geraadpleegd op 4 januari 2022, van <https://www.vigilance-securitymagazine.com/news/categories/intelligence-and-policing/662-another-season-of-reckoning-for-john-sweeney-guilty-of-double-murder>
- Visscher, J. (2003, 7 januari). „Langzamerhand verloor ze haar levenslust”. *Reformatorisch Dagblad*. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://www.rd.nl/artikel/28560-langzamerhand-verloor-ze-haar-levenslust>

- Vugts, P. (2019, 23 mei). OM linkt lange reeks liquidaties aan 'Rico de Chileen'. *Het Parool*. Geraadpleegd op 27 februari 2022, van <https://www.parool.nl/nederland/om-linkt-lange-reeks-liquidaties-aan-rico-de-chileen~b87bd71b/>
- Vugts, P. (2019, 18 juni). Sjonny W. beantwoordde alle vragen – vaak met 'geen idee'. *Het Parool*. Geraadpleegd op 23 februari 2022, van <https://www.parool.nl/amsterdam/sjonny-w-beantwoordde-alle-vragen-vaak-met-geen-idee~bd68c155/>
- Vugts, P. (2019, 5 augustus). Sjonny W. veroordeeld tot ruim 14 jaar cel en tbs. *Het Parool*. Geraadpleegd op 23 februari 2022, van <https://www.parool.nl/amsterdam/sjonny-w-veroordeeld-tot-ruim-14-jaar-cel-en-tbs~b3ab4b68/>
- Vugts, P. (2021, 10 november). Sjonny W. krijgt bijna 20 jaar plus tbs voor het doden en dumpen van niet één maar drie vrouwen na seks. *Het Parool*. Geraadpleegd op 23 februari 2022, van <https://www.parool.nl/amsterdam/sjonny-w-krijgt-bijna-20-jaar-plus-tbs-voor-het-doden-en-dumpen-van-niet-een-maar-drie-vrouwen-na-seks~bcb81c8e/>
- Westdorp, J. (2002, 25 april). Gevangenen kunnen bloed van Mike J. wel drinken. *De telegraaf*. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://krant.telegraaf.nl/krant/vandaag/teksten/bin.mike.meisje.gevangenen.html>
- YvesBarbieux, P. E. (2012, 25 mei). Diana vermoord na film en etentje met moeder. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd op 12 februari 2022, van <https://www.nieuwsblad.be/cnt/cn3qi241>

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 DATAVERZAMELING INHOUDSANALYSE

- **Fysieke karakteristieken**
- **Cognitieve processen**
- **Misdaadgedragingen**
- **Sociale geschiedenis en gebruiken**

Slachtoffer: *Fysieke karakteristieken, Cognitieve processen, Misdaadgedragingen, Sociale geschiedenis en gebruiken*

Zaakkarakteristiek	Dader/verdachte	Slachtoffer(s)
Persoonlijkheid		
1. Geslacht		
2. Leeftijd t.z.t.		
3. Burgerlijke staat		
4. opleidingsniveau		
5. Indruk persoonlijkheid		
6. Werkverleden		
7. Werkgewoonten		
8. Overtredingen/misdrijven in de jeugd		
9. Overtredingen/misdrijven volwassenheid		
10. Psychopathologie: diagnose bekend		

Omgevingsinvloeden	Dader/verdachte	Slachtoffer(s)
11. Gezinsomstandigheden		
<i>Verwaarlozing</i>		
<i>Trauma</i>		
<i>Unieke ervaringen</i>		
15. Religieuze overtuiging		
16. <i>Sociaal netwerk</i>		
17. Geschiedenis romantische relaties		
18. Geschiedenis vriendschappelijke relaties		
19. Alcoholconsumptie		

Misdrijf	Dader/verdachte	Slachtoffer(s)
20. Type plaats		
21. Bekend op locatie		
22. Geografische spreiding (GIS)		
23. Voornaamste motief		
24. Type moord		
25. Methode		
26. Relatie slachtoffer		
27. Benadering slachtoffer		
28. Geweld voorafgaand aan misdrijf		
29. Gepland of ongepland misdrijf		
30. Fantasieën over misdrijf		
31. Interventies bescherming identiteit		
32. Veranderingen aangebracht na misdrijf		

Overig	Dader/verdachte	Slachtoffer(s)
33. Vervoersmiddel		
34. Emotionele reactie/schuld		

BIJLAGE 2 INHOUDSANALYSE TOPICS VRAGENLIJST

- **Fysieke karakteristieken**
- **Cognitieve processen**
- **Misdaadgedragingen**
- **Sociale geschiedenis en gebruiken**

Slachtoffer: *Fysieke karakteristieken, Cognitieve processen, Misdaadgedragingen, Sociale geschiedenis en gebruiken*

Fysieke karakteristieken

1. Man/vrouw
2. Leeftijd

Cognitieve processen

1. Bekend met de locatie: ja erg bekend/ ja vaag bekend/ nee
2. Comfortabel op de locatie: ja/nee
3. Relatie: bloedverwant/ wederzijdse kennis (geen bloedverwant)/ dader kent slachtoffer, slachtoffer kent dader niet/ totale vreemde
4. Voornaamste motief: wraak/ ongecontroleerde impuls (opwelling)/ machtsvertoon/ gevoelens van ontoereikendheid/ frustratie/ jaloezie/ anders
5. Het misdrijf was: totaal ongepland of spontaan/ eerder bedacht, maar niet eerder gepland/ tamelijk gepland/ zorgvuldig gepland
6. Heeft de dader over het misdrijf gefantaseerd: nee/ ja weleens/ ja vaak/ ja constant
7. Heeft de dader schuld ervaren over het misdrijf: ja heel veel/ ja iets/ nee > Emotionele reactie: Verantwoording/persoonlijke rechtvaardiging
8. Indruk persoonlijkheid
9. Psychopathologie: diagnose bekend

Misdaadgedragingen

1. Tijdens het misdrijf, woonde de dader binnen een straal van 5 km van de locatie van het misdrijf: ja/nee
2. Heeft de dader interventies verricht om zijn identiteit niet te beschermen van het slachtoffer: ja/ nee
3. Hoe heeft de dader het slachtoffer benaderd: langzaam of gewoonlijk/ door middel van oplichting of een truc/ strijdlustig/ onverwacht (vanachter of tijdens slapen)
4. Heeft de dader geweld gebruikt voordat het begaan van het misdrijf: nee/ ja, om controle te verkrijgen over het slachtoffer/ ja, om het slachtoffer te intimideren/ ja, om het slachtoffer te zien lijden/ ja, in voornamelijk in een drang naar wraak/ ja, voornamelijk in woede
5. Na het misdrijf, heeft de dader overige veranderingen aan het slachtoffer aangebracht, zoals verwisseling van kleding: ja/nee
6. Na het misdrijf, heeft de dader veranderingen aangebracht aan plaats delict: ja/ nee

7. Plaats

- Straat, openbare weg, openbaar vervoer
- Winkel, restaurant, hotel
- Park, bos, recreatiegebied
- Werkplek
- Overig

8. Type moord:

- Ruziemoord
- Criminele milieu
- Roofmoord
- Psychische stoornis
- Seksuele moord
- Overig

9. Methode

- Vuurwapen
- Steekwapen
- Wurging, verstikking
- Fysiek geweld
- Slagwapen
- Overig

Sociale geschiedenis en gewoonten

1. Burgerlijke staat: alleenstaand/ getrouwd/ feitelijke relatie/ gescheiden
2. Hoogst genoten opleiding:
3. Werkverleden: student, werkloos/ voornamelijk werkloos/ onregelmatige of parttime werkzaam/ regulier werk als arbeider/ regulier halfgeschoold werk/ professioneel
4. Huidige religieuze overtuiging: protestant/ katholiek/ Grieks-orthodox/ joods/ moslim/ boeddhistisch/ taoïstisch/ geen (atheïst)/ anders
5. Geschiedenis van romantische relaties: kort/lang/veel/weinig/geen/serieus
6. Geschiedenis van vriendschappelijke relaties: veel/weinig/diep/oppervlakkig
7. Alcoholconsumptie: geen/ laag/ medium/ in buien/ hoog
8. Vervoersmiddelen
9. Werkgewoonten: stabiele vertrouwelijke harde werker/ mist werk vaak, maar werkt wel goed bij aanwezigheid/ vaak aanwezig, maar werkt niet goed/ is er nooit en werkt niet goed
10. Gezinsomstandigheden
11. Unieke ervaringen: Verwaarlozing/Trauma

Overig

1. Werkgewoonten: stabiele vertrouwelijke harde werker/ mist werk vaak, maar werkt wel goed bij aanwezigheid/ vaak aanwezig, maar werkt niet goed/ is er nooit en werkt niet goed
2. Aanklachten in de jeugd: ja verschillende aanklachten/ ja een of 2/ nee
3. Aanklachten volwassenheid: ja verschillende aanklachten/ ja een of 2/ nee

BIJLAGE 3 INTERVIEWVRAGEN

Introductie

Cognitieve processen

1. Wat is het profiel van dit type dader?
  - Kunt je een omschrijving geven van de eigenschappen zie je terug ziet komen?
2. Kun je iets zeggen over de psychopathologie van dit type moordenaar?
  - Zijn er bepaalde diagnoses die je vaak terugziet?
3. Hoe verloopt het proces van het begaan van een moord door een dader?
  - Is er sprake van fantasieën en/of planning?
4. Welke reacties kom je tegen van een dader na het begaan van een moord?
5. Wat zijn de overtuigingen van een dader in het begaan van een moord?
  - In welke mate is er sprake van rechtvaardiging van het gedrag
  - Hoe uit zich dit?

Misdaadgedragingen

6. Wat weet je van het motief van een dader om het lichaam te mutileren?
  - In hoeverre verschilt dit?
7. Wat weet je over de keuze van de methode?
  - Met welke middelen (gereedschap /vervoer)? Binnen bereik of aanschaf? Andere benodigdheden?
8. In hoeverre speelt de locatie een rol bij de besluitvorming?
  - Waar > welke tijdsperiode?

Sociale geschiedenis en gebruiken

9. Is er een bepaald profiel bekend over het werkverleden van een dader?
  - Kun je voorbeelden noemen van functies?
  - Zijn het bijvoorbeeld vaker praktisch ingestelde mensen of theoretisch?
  - Speelt intelligentieniveau nog een rol?
10. Wat weet je over de relaties van een dader? (Vriendschappelijk/romantisch/netwerk)
  - Eenzaam of sociaal?
  - Kortdurend of vast?
  - Zijn er bepaalde patronen in de omgang met anderen?
11. Wat weet je van het profiel van het slachtoffer? (Persoonlijkheid/werk/gebruiken)